Özgecan Aslan Cinayeti Sonrası Sosyal Medyada Dayanışma Olgusu*

Şengül Huzziyas

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5412-4856>

Yüksek Lisans Mezunu / Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İletişim Bilimleri Anabilim Dalı,
Elazığ – TÜRKİYE

Dr. Öğr. Üyesi Feridun Nizam

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4215-6973>

Fırat Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Radyo, Televizyon ve Sinema Bölümü, Elazığ – TÜRKİYE

Makale Geçmişi

Geliş: 02.11.2020

Kabul: 15.09.2021

On-line Yayın: 28.09.2021

Anahtar Kelimeler

Sosyal Medya

Dayanışma Olgusu

Kadın Cinayetleri

Özgecan Aslan Cinayeti

Dijital Aktivizm

Araştırma Makalesi

* Bu çalışma birinci yazarın, ikinci yazar Dr. Öğr. Üyesi Feridun Nizam danışmanlığında hazırladığı ve Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İletişim Bilimleri Anabilim Dalı'nda kabul edilmiş aynı isimli Yüksek Lisans tezinden türetilmiştir.

DOI:

<http://dx.doi.org/10.29228/JASSS.47299>

Öz

Günümüzde iletişim şekilleri, sunulan imkânlar doğrultusunda gelişmeye devam ederken bireylerin toplumsal olaylara katılması ve tepki yöntemleri de değişmektedir. Sosyal medyanın altın çağını yaşadığı bugünlerde, insanlar toplumsal olaylara bu mecradan katılmakta ve tepki göstermektedir. Bu çalışma Özgecan Aslan cinayeti sonrası sosyal medyadaki dayanışma olgusunu ortaya koymayı amaçlamaktadır. Çalışmada karma yöntem kullanılmıştır. İlk olarak Facebook kullanıcısı 500 kişiye online anket uygulanmıştır. Ardından nitel bakış açısı kazandırmak amacıyla Özgecan Aslan adına açılan Facebook hesapları arasından (eser kaleme alındığı tarih itibarıyla) en çok beğeni alan 'OzgecaniUnutmuyoruz' sayfası, içerik analizi tekniği ile incelenmiştir. Elde edilen veriler değerlendirildiğinde konunun doğrudan muhatapları olması bakımından, kadınların yaşananlara daha duyarlı ve ilgili olduklarını; katılımcıların sosyal medyada pasif kullanıcı olmayıp, toplumsal olayları takip ettiği ve tepkilerini dile getirmek için müdahil olduklarını; sosyal medyadaki imza kampanyasını imzaladığını belirten katılımcıların destek olmak için bireysel olarak paylaşımlar yapmanın yanında toplumsal gücü harekete geçirmek için de çalışmalarda bulunduklarını; ancak yine de Özgecan Aslan cinayetine yönelik tepkilerin yeterli olmadığını belirterek, siyasileri ve diğer güç erklerini harekete geçirmek konusunda yetersiz kaldıklarını bundan dolayı da beklenen çözümlerin üretilmediğini, sosyal medya üzerindeki dayanışmanın gündelik yaşama daha fazla aktarılması gerektiğini ifade etmişlerdir.

Sonuç olarak Özgecan Aslan cinayeti sonrasında sosyal medyada dayanışmanın gerçekleştiği, bu dayanışmanın sadece sosyal medyada kalmayıp sanal ortamda verilen tepkilerin gündelik hayatta da devam ettiği tespit edilmiştir.

Atıf Bilgisi / Reference Information

Huzziyas, Ş. ve Nizam, F. (2021). Özgecan Aslan Cinayeti Sonrası Sosyal Medyada Dayanışma Olgusu. *Jass Studies-The Journal of Academic Social Science Studies*, 14(86): 389-420.

The Phenomenon of Solidarity on Social Media After Özgecan Aslan Murder

Şengül Huzziyas

Graduate Student / Fırat University, Social Sciences Institute, Department of Communication Sciences,
Elazığ – TURKEY

Asst. Prof. Dr. Feridun Nizam

Fırat University, Faculty of Communication, Department of Radio, Television and Cinema, Elazığ –
TURKEY

Article History

Submitted: 02.11.2020

Accepted: 15.09.2021

Published Online: 28.09.2021

Keywords

Social Media
Solidarity Phenomenon
Femicide
Özgecan Aslan Murder
Digital Activism

Research Article

DOI:

<http://dx.doi.org/10.29228/JASSS.47299>

Abstract

Today, while the forms of communication continue to develop in line with the opportunities offered, the participation of individuals in social events and their reaction methods are also changing. In these days when social media is in its golden age, people participate and react to social events through this medium. This study aims to reveal the phenomenon of solidarity in social media after the murder of Özgecan Aslan. Mixed method was used in the study. First, an online questionnaire was applied to 500 Facebook users. Then, in order to gain a qualitative perspective, the "Ozgecani Forgets" page, which received the most likes (as of the date of writing) among the Facebook accounts opened on behalf of Özgecan Aslan, was analyzed with the content analysis technique. When the data obtained are evaluated, it is stated that women are more sensitive and interested in the experiences in terms of being the direct interlocutors of the issue; that the participants are not passive users on social media, they follow social events and are involved in expressing their reactions; The participants, who stated that they signed the signature campaign on the social media, are working to activate the social power as well as making individual posts to support them; However, they stated that the reactions to Özgecan Aslan's murder were not sufficient and stated that they were insufficient to mobilize the politicians and other power forces, therefore the expected solutions were not produced and the solidarity on social media should be transferred to daily life more. As a result, it was determined that after the murder of Özgecan Aslan, solidarity took place in the social media, and this solidarity did not remain only in the social media, but also in the daily life of the reactions in the virtual environment.

GİRİŞ

Ülkemizde geleneklerimiz ve değerlerimize aykırı olarak daha da önemlisi insanlığa aykırı olarak kadınlar hor görülme, ikinci plana itilme, şiddetin her türlüsüne maruz kalmakta ve dünyanın hiçbir yerinde hiçbir anlayışın kabul etmeyeceği tecavüz olayları ve kadın cinayetleri örnekleri yaşanmaktadır. Önceki dönemlerden farklı olarak mağdur ya da sindirilmiş olan kadınlar günümüzde sosyal medya sayesinde sesini daha fazla duyurabilmekte, çeşitli platformlar, gruplar, etkinlikler insanları bilinçlendirmekte ve farkındalığı arttırmaktadır.

Sosyal medyanın yaygınlaşması ve insanların bu mecralarda aktif olmasının ardından, günlük hayatta karşılaşılabilecek herhangi bir problemin çözümü için bu platformlarda “dayanışma” motivasyonu bir araya gelmiş birliktelikler oluşmaktadır. Günümüzde yaşanan en önemli problemlerden birisi olan kadına yönelik her türlü şiddet konusunda da sosyal medya kullanılarak bu problemler dile getirilmekte, tepkiler oluşturulmakta ve çözümler aranmaktadır. İnsan yaşamının önemli olmasının yanında kaliteli bir hayat sürmenin her insanın (her kadının) hakkı olduğu yadsınamaz bir gerçektir. İnsanlık dışı yaşanan bu olayların dile getirilmesi ve benzer olayların yaşanmaması adına caydırıcı cezaların uygulanması ve önemli bir toplumsal problemin çözümüne katkı sağlaması amaçlandığından bu çalışma günümüzde büyük önem taşımaktadır.

Bu çalışmada Özgecan Aslan cinayeti sonrasında dünyada ve ülkemizde en yaygın olarak kullanılan sosyal medya mecrası Facebook’ta oluşan tepkiler ve bunun sonucunda oluşturulan dayanışma örgütleri ile insanların bu örgütlenmelerde nasıl ve hangi amaçlarla yer aldıkları, dayanışma için bir araya getiren motivasyonlar incelenmiştir.

Literatürde kadına yönelik şiddet farklı çerçevelerde ele alınmıştır, ancak meydana gelen olumsuz bir olay sonrasında sosyal medyada yaşanan gelişmeler ile birlikte ele alınmış bir çalışmanın bulunmaması bu çalışmayı özgün kılmaktadır. Bu çalışmayla toplumun temel sorunlarından birisi olan kadına yönelik şiddet ve akabinde yaşanan olaylar gündemi oldukça meşgul eden sarsıcı bir cinayet örneğiyle sosyal medyada nasıl yer aldığı belirlenmiştir. Yaşananların ne tür yankılar uyandırdığını açığa çıkarması ve sonrasında gelecekteki sorunlara yönelik çözüm önerileri geliştirmesi muhtemeldir.

Bu çalışma literatür taraması yapılarak ve yapılan tarama sonrasında elde edilen bilgiler doğrultusunda oluşturulan anketin uygulanması ile oluşturulmuştur. Konuyla ilişkili basılı ve elektronik kaynaklar incelenmiştir.

Araştırmada en doğru bilgileri elde etmek ve bilimsel sonuçlara ulaşabilmek için elektronik ortamda 500 kişiye anket uygulanmıştır. Anket sonuçlarını pekiştirmek için dayanışma amacıyla Özgecan Aslan adına açılan ve en çok beğeni alan (dolayısıyla en çok takip edilen) Facebook sayfası içerik çözümlemesi tekniği ile incelenmiştir. Elde edilen verilerin birbirini teyit ettiği, tamamladığı tespit edilmiştir.

1. Kavramsal Çerçeve: Sosyal Medya ve Dayanışma Olgusu

Sosyal medyanın en ideal tanımı “Katılım, açıklık, diyalog, topluluk ve birbirine bağlılıktan oluşan beş farklı karakteristiğin tümüne ya da çoğuna sahip, bir tür yeni çevrimiçi medya grubu (Mayfield, 2008: 5)” olarak ifade edilendir.

Geleneksel medya düzenini temelinden değiştiren sosyal medya, medya sektörüne getirdiği bir takım yeniliklerin ötesinde toplumsal hayatı ve gündelik yaşamı doğrudan etkilemiştir. Bireyler pasif kullanıcı konumundan aktif kullanıcı konumuna terfi etmiştir. Kullanıcılar içeriği istediği şekilde amacına/ amaçlarına yönelik olarak biçimlendirip kullanabilmektedir. Sosyal medya mecraları olan Youtube, Facebook, Twitter ve Instagram geleneksel medya olarak tanımlanan (TV, Gazete ve Radyonun) alternatifi olarak görülmektedir. Sosyal medyanın kullanım kolaylığının yanında zaman ve

mekândan bağımsız olması, merkeziyetçi bir yapısının olmaması ve esnek yapısı gibi nedenlerle kullanımını yaygınlaştırmaktadır.

Yaşanan teknolojik yenilikler sonrasında ortaya çıkan Web 2.0 uygulamaları kullanıcıların duygu, düşünce, fikir, bilgi, gelecek planları ve yaşamışlıklarını paylaşma olanağı sağlamanın yanında yazınsal metin, resim ve video tabanlı paylaşımların yapılmasına da imkân vermektedir. Bu durum paylaşımlara farklı boyutlar kazandırırken kullanım yelpazesini de genişletmiştir. “Kullanıcı forumları, haber grupları, sohbet, internet günlükleri, podcast, webcast, kullanıcılar tarafından yaratılan çevrimiçi videolar” (Öztürk, 2014: 6285) olarak sıralanabilir.

Sosyal medya bireyleri daha aktif kılarken toplumsal etkileşimi arttırmakta ve ona yeni boyutlar kazandırmaktadır. Bu durum öyle bir hale gelmiştir ki sosyal medya, toplumsal hareketlerin temelini oluşturan vazgeçilmez bir unsur olarak görülmektedir. Son yıllarda gerek dünyada gerekse ülkemizde yaşanan Arap Baharı ve Gezi Parkı gibi toplumsal olaylar incelendiğinde sosyal medyanın yoğun etkisi görülmektedir.

Sosyal medyaya toplumsal bir yön belirleyerek toplumu etkileme ve bazen de toplumu yönlendirme işlevleri atfedilmiştir. Kullanımının artmasıyla bu özelliği daha da anlam kazanmaktadır. Toplumsal olaylar ilk olarak sosyal medyada yer almakta, olaylara tepkiler ilk önce ve en sert şekilde buradan verilmektedir. Çalışma konumuzda da görülebileceği gibi birçok toplumsal olayda sosyal medya olaylara yön vermekte, büyük ve küresel bir boyuta taşımaktadır.

Sosyal medyanın etkileşimsellik, eşzamanlılık ve kitlesizleştirme gibi özellikleri bireylerin fiziksel olarak bir arada bulunma zorunluluğunu ortadan kaldırmış ve hem bireyler arasındaki iletişimi hem de toplumsal iletişimi yeniden şekillendirmiştir (Sayımer, 2014: 97). Bu temel özelliklerinden dolayı sosyal medya muhalefetteki grupların seslerini duyurma aracı olmuştur. Aynı zamanda bu mecrâ kamusal alan kavramında da değişiklikler yapmıştır. “Asıl önemli mesele bu yeni kamusal alanın, yani dijital uzam ile kent uzamı arasında oluşturulan ağlara dayalı bu alanın özerk bir iletişim alanı olmasıdır” (Castells, 2013: 25).

Hatta bundan da öte sosyal medya; toplumsal bir hareketin başlayabilmesi ve varlığını sürdürebilmesinin temel şartı haline gelmiştir. Castells’e göre bir toplumsal hareketin oluşması için bireylerin duygusal olarak harekete geçmesinin başka bireylere bağlanması gerekir. Bu da bir bireysel deneyimin diğerlerine aktarıldığı bir iletişim sürecini gerektirir. İletişim sürecinin işleyebilmesi için iki gereklilik vardır: Mesajı gönderen ile alan arasında bilişsel bir uyum ve etkili bir iletişim kanalı (Castells, 2013: 28).

Sosyal medya, kullanıcıların internet üzerinde kendilerini temsil eden bir profil oluşturarak zaman ve mekandan bağımsız olarak, iki yönlü ve anlık ileti paylaşımı sağlayan bir iletişim platformudur. Facebook sadece bir iletişim mecrası değildir, Facebook günümüzde neredeyse bütün örgütlenmelerin vücut bulduğu bir alan haline gelmiştir (Toprak vd. 2014: 264). Nitekim bu örgütlenme ve dayanışma örneği olarak çalışma konumuz tespit edilmiştir.

Sosyal medya her geçen gün gücüne ivme katmaktadır, bu gücün farkında olan bireyler, gruplar ve güç odakları sosyal medyayı kendi amaçları doğrultusunda en iyi şekilde kullanmaktadır. Sosyal medya devrimleri de bu gücün bir göstergesidir. Sosyal medyanın denetiminin mümkün olmaması bu durumu daha önemli kılmaktadır. Castells’in de belirttiği gibi “zamanımızda çok biçimli dijital yatay iletişim ağları tarihteki en hızlı ve en özerk, etkileşime dayalı, yeniden programlanabilir ve kendi kendini genişleten iletişim süreçlerinin niteliklerini belirler: İletişim ne kadar etkileşime açık ve kendi kendini yapılandırır olursa örgüt o kadar az hiyerarşik, harekete katılım o kadar açık olur. Dijital çağda ağlar oluşturan hareketlerin yeni bir tür toplumsal hareketi temsil etmesinin nedeni budur (2013:28).

Sosyal medya, kullanımının yaygınlaşması ile kişiler arasındaki haberleşme, örgütlenme ve harekete geçme süreçlerinde etkin rol oynamıştır ve toplum içerisinde kalıcı etkiler oluşturmıştır (Şener vd, 2015; 75- 76). Bunun en somut örneklerini Mısır'da yaşanan toplumsal olaylarda ve 2013 yılında ülkemizde yaşanan Gezi Parkı olaylarında görülmüştür. Kişiler sosyal medya aracılığı ile haberleşmekte ve örgütlenmektedir. Bu olayda sosyal medyanın yoğun olarak kullanılması sonrasında sosyal medya direniş ve eylemlerin merkezi haline gelmiştir ve daha sonra meydana gelen toplumsal olaylarda da etkisini göstermiştir.

Günümüzde tek sesli egemen medyanın yerine, çoğulculuğu benimsemiş, eşitlikçi ve ekonomi politik denetimden uzak sivil medya tercih edilmektedir. Sosyal medyayı, ekonomik durumu daha sınırlı olan kesimler seslerini duyurmada kullanmaktadırlar, alternatif muhalefet ve direniş mecrası olarak görmektedirler (Babacan, 2015; 301). Dünyada yaşanan toplumsal olayların kıvılcımını oluşturan kişiler sıradan herhangi bir gücü olmayan kişilerdir ve bu kişiler araç olarak da alternatif olarak gördükleri sosyal medyayı kullanmışlardır.

Özellikle internet sayesinde editörlerin, patronajın himayesindeki basından kurtulup bireyden bireye, bireyden topluma (bloglar), toplumdan bireye ve en önemlisi de toplumdan topluma iletişim kanalları açılmıştır. Daha evvel de var olan STK'lar ve devlet dışı örgütler, baskı grupları hiç olmadığı kadar aktif ve se-sini duyurabilen bir konuma sahip olmuşlardır. Bu oluşumlar devletin egemenlik yetkileri üzerinde doğrudan bir tehdit değilse de ilişkiler dünyasında, devlet kontrolü dışında bir katman daha oluşmuştur (Karagöz, 2013:136).

Dünyada ve ülkemizde büyük kitleleri bilinçlendirip harekete geçirerek toplumsal hareketlerin başlamasına öncülük eden sivil medyadır. Sosyal medya toplumu da değiştirmiştir, günümüz toplumu performans toplumuna dönüşmüştür (Babacan, 2016; 14). Alternatif/ sivil medyanın gücü her geçen gün artmaktadır. Sanal uzamda yapılan yayınlar, zaman ve mekândan bağımsız ve sınırlar ötesi bir özelliktedir.

Sanal Topluluklar

Sanal topluluk ya da sanal cemaat (virtual community) kavramı, kendisi de bizzat 1985 yılında "The Well" sanal cemaatinin kurucusu olan Howard Rheingold'a aittir (Rheingold,1987:3). "Sanal topluluklar, siber uzayda kişisel ilişkiler ağı oluşturmaya yetecek kadar kişinin kamusal tartışma için Net (networkler) üzerinde bir araya geldiği sosyal birlikteliklerdir (Rheingold, 1993).

Sanal toplulukların e-posta listelerini, anlık sohbet sitelerini (IRC), Wikileri, alışveriş ve açık arttırma sitelerini, e-haber bültenlerini, blogları, internette oyun oynayanların oluşturduğu grupları, özel ilgilerin paylaşıldığı forumları kapsadığı kabul edilmektedir (Akar, 2010: 109). Sanal topluluklar teknolojik yenilikler ile çeşitlilik göstermektedir.

Toplum içerisinde yaşanan kadına şiddet, boşanma, ekonomik problemler, psikolojik sorunlar gibi etmenlerden dolayı içine kapanık bireyler ortaya çıkmıştır, yalnızlaşan ve kendi iç dünyasına yönelen bireyler eksikliğini duydukları etkinlikleri sosyal medyada gerçekleştirmeye ve buradaki topluluklara katılıp sosyalleşmeye başlamışlardır. Sosyal topluluklar, insanların 'ağ'da dolaşmaya başlaması ve bir nevi burada yaşamaya başlamasıyla ortaya çıkmıştır. Nitekim çalışma konumuz kadına şiddet ve cinayet olayı sonrası bu olaya kadar sessiz/tepkisiz kalan bireyler sanal topluluklara katılarak sesini, tepkisini duyurabilmiştir.

Ağda dolaşma imkânı sunan bu yeni iletişim şekli zamanla aynı perspektifteki bireyleri bir araya getirmiştir. Jan Van Dijk'e göre sanal cemaatler; herhangi bir zaman ve fiziksel ortamdaki bağımsız, yaşam tarzları veya benzer birçok nedenden ötürü bir araya gelmeleri mümkün olmayan kullanıcıların internet ortamında etkileşim içine girdikleri sosyal örgütlenmelerdir (Van Dijk, 2006: 166).

Bireyler üzüntü ve umutlarını internetin serbest kamusal alanında paylaşarak, birbirleriyle bağlar kurarak, çok sayıda varoluş kaynağından projeler hayal ederek kişisel görüşlerinden ya da örgütsel bağlılıklarından bağımsız olarak ağlar oluşturdular. Bir araya geldiler (Castells, 2013:18).

Sanal toplulukların bu kadar yaygınlaşmasını kolaylık ve hızı dayandıran Castells'e göre "ağlar arasındaki iletişimin, ışık hızında işleyen enformasyon teknolojilerine dayalı yapısı, toplumdaki birtakım süreçleri dönüştürmektedir. Bu sayede insanlar kolay, ucuz ve hızlı bir şekilde bir araya gelmektedir. Birbirlerinden kısa sürede haberdar olan insanlar, böylelikle hem sosyal ağlarda, hem de gerçek ortamlarda bir araya gelerek; ortak bir sorun karşısında birlikte hareket edebilmektedir" (2008:623).

Oluşmasının kolay olması çeşitliliğini de etkilemektedir. Normal şartlarda bir araya gelemecek olan bireylerin sanal topluluklarda bir araya geldikleri görülmektedir, bunun en büyük örneğini aynı dili konuşmayan insanların sanal topluluk içerisinde bulunmasıdır, kullanılan iletişim şekilleri bu durumu esnetmekte ve kolaylaştırmaktadır (Haberli, 2012: 129).

Sanal topluluklar geleneksel toplulukların bir devamı şeklinde algılanmalarına rağmen araların da bariz farklar bulunmaktadır. Bu farklılıklar aşağıdaki tabloda daha net gösterilmektedir.

Tablo 1. Sanal topluluklar ve geleneksel toplulukların aralarındaki fark (Yanıklar; 2014:169- 170).

Fiziksel Topluluklar	Sanal Topluluklar
<ul style="list-style-type: none"> -Sosyal ilişki gerçek dünyada fiziksel açıdan gerçekleşir. -Topluluğun sınırları coğrafi açıdan az çok bellidir. -Coğrafi yakınlık önem taşır -Bireyler yalnızca bir ya da birkaç topluluğun üyesidirler -İletişim eşzamanlıdır -İletişim yüz yüze gerçekleşir. -İletişim ve ulaşım teknolojilerinin eksikliğiyle sınırlanmıştır -Fiziksel olarak her zaman vardır -Etkileşimde bulunan kişiler aynı zaman ve mekânda fiziksel olarak bir aradadırlar -Bireylerin kurdukları sosyal bağlantılar gönüllüğe dayanmaz -Üyelerin yaş, cinsiyet gibi demografik özelliklerinin yanı sıra sosyo-ekonomik durumları önem taşır -Paylaşılan ilgi ve ortak amaçlar görece homojendir -Topluluk üyeleri birbirleriyle akrabalık, komşuluk ve arkadaşlık bağlarıyla bağlıdırlar -Üyelik görece uzun süreli ve kalıcıdır -Toplumsal denetim sürekli olarak vardır -Hiyerarşik bir yapıya sahiptir -Üyeler birbirlerinin kişilikleri ve karakterleri hakkında detaylı bilgiye sahiptirler 	<ul style="list-style-type: none"> Sosyal ilişki sanal bir ortamda gerçekleşir -Topluluk coğrafi bir sınırlılığa tabi değildir. -Mesafenin kendisi hiçbir önem taşımaz. -Bireyler çoklu toplulukların üyeleridir ve çoklu kimliklere sahiptirler -İletişimin eşzamanlı olup olmaması teknolojik olanaklara ve tasarıma bağlıdır -İletişim teknolojik olarak var olan olanaklarla gerçekleşir -İletişim ve ulaşım teknolojilerinin eksikliğiyle sınırlanmış değildir -Yalnızca sanal etkileşim sürecinde varlık kazanır -Etkileşimde bulunanlar fiziksel olarak bir arada ve aynı mekânda değildirler -Bireyler sosyal bağlantıları kendi isteklerine göre kurarlar -Üyelerin demografik özellikleri farklılıklar gösterir -Paylaşılan ilgiler ve amaçlar heterojendir -Üyelerin akrabalık ya da komşuluk bağlarına sahip olma ihtimalleri düşüktür -Üyelikler kısa süreli ve çabuk koparılabilir bir niteliğe sahiptir -Toplumsal denetim yoktur ya da sınırlıdır -Hiyerarşik bir yapı yoktur -Üyeler diğer üyelerin (gerçek) kimlikleri ya da kişilikleri hakkında bir bilgiye sahip olamayabilirler

Sanal Topluluklar ve Sosyal Medya

En popüler sosyal medya mecraları olan Facebook, Twitter, Instagram hayatımızın bir parçası olurken iletişim pratiklerimizi de değiştirmiştir. Sosyal medyanın özellikleri de çeşitlilik göstermektedir; kendini gerçekleştirme ve sunma, iletişim kurma, he türlü paylaşım yapma ve bilgi edinme olarak sıralanabilir. Bu özellikleri ile bireyler çok çeşitli amaçlar için sosyal medyayı kullanabilmektedirler (Haberli, 2012).

Sosyal medyanın popüleritesinin artmasıyla birlikte sosyalleşme aracı olarak kullanılması da yaygınlaşmıştır, bu durum beraberinde sanal toplulukları da hayatımıza katmıştır. Sanal toplulukların insanları sosyalleştirdiği de ayrı bir tartışma konusudur.

İlk olarak Rheingold tarafından adlandırılan “sanal topluluk”, “yeterli sayıda bireyin sanal alanda kişisel ilişki ağları geliştirmek amacıyla yeterince uzun süre boyunca ve yeterli duyguyla kamusal iletişim kurduğu sosyo-kültürel gruplaşmalar” olarak tanımlanmaktadır (Dedeoğlu ve Üstündağlı, 2011; 24). Online yani sanal topluluklar teknolojinin yaygınlaşması ve insanların yoğun kullanımı sonrasında ortaya çıkmıştır. İnsanların ağ’da var olması ve her türlü etkinliklerini burada gerçekleştirmeleri bu durumu daha da kabul edilir kılmıştır.

Sosyal medyanın yeni ihtiyaçlar doğurması ve insanların ihtiyaçlarını karşılamak için sosyal medyayı kullanması kısır bir döngü şeklinde devam etmektedir. Sosyal medya kullanıcıları bu döngünün başkahramanıdır. Online topluluklar ile reel yaşamdaki topluluklar arasında çeşitli benzerlikler ve farklılıklar bulunmaktadır. Online topluluklar daha spesifik bir konu çerçevesinde bir araya gelirler ve ilk etapta küçük bir yapıdayken bu çok kısa bir zaman diliminde dünya çapında büyük bir yapıya kavuşabilir.

Sosyal Medya Aracı Olarak Facebook

Dünyada sayısız sosyal medya mecrası, Facebook dışında birçok sosyal medya aracı mevcuttur ancak çalışmanın kapsam ve sınırlılığı bakımından sadece Facebook’a değinilmiştir.

“Harvard Üniversitesi öğrencilerinden olan Mark Zuckerberg ve iki arkadaşı 2004 yılında kendi aralarında iletişim kurmak amacıyla Facebook’u kurmuşlardır. Kısa sürede Facebook’un ünü bu üniversiteyi aşmış ve 2005 yılında İngiltere, Kanada, ABD, Meksika, Avusturalya, Yeni Zelanda ve İrlanda gibi ülkelerde yaygınlaşmıştır. Facebook bu süre zarfında sadece ülke sınırlarını aşmakla kalmamış aynı zamanda kullanıcılarının niteliği de değişim göstermiştir. Son olarak da 2006 yılına gelindiğinde e- posta adresi olan bütün bireylerin kullanabileceği bir sosyal medya mecrasına dönüşmüştür. Bugün Facebook Google’dan sonra en değerli teknoloji firmalarının başlarında sayılmaktadır” (Toprak vd, 2014; 37- 38).

Facebook, kullanıcıların yeni arkadaşlıklar edinmesine ve mevcut arkadaşlarıyla iletişim kurmasına, yazılı metin, video ve resim paylaşımı yapmasına imkân sunan bir sosyal medya mecrasıdır. Facebook’un kullanım kolaylığı sunması ve birçok farklı yapıyı - metinsel paylaşımlar ve görüntü tabanlı paylaşımlar- barındırmasından dolayı yaygın bir kullanıma sahiptir. Bu yaygın kullanım diğer sosyal medya türlerini geride bırakmıştır. Bugün Facebook’un tüm dünyada milyonlarca kullanıcı bulunmaktadır. İlk kurulduğu dönemin aksine bu gün kullanıcı potansiyeline baktığımızda yarısından çoğu öğrenci olmayan diğer bireylerden oluşmaktadır.

Facebook’un kurucusu olan Mark Zuckerberg adlı üniversite öğrencisinin basit bir şekilde sanal okul yıllığı olarak tasarladığı Facebook günümüzde ilk amaçlarının çok ötesine geçmiştir (Irak ve Yazıcıoğlu, 2012; 16). Facebook’un yaşamış olduğu bu amaç sapmasının aynısını kullanıcılar da yaşamıştır, eski arkadaşlarını bulmak için çıkılan bu yolda şimdilerde çok çeşitli ve marjinal amaçlar eklenmiştir.

Çalışma kaleme alındığı 2016 yılı itibarıyla sosyal medya platformları içerisinde bir sıralama yapıldığında ülkemizde en çok kullanılan Facebook'tur. Kullanımının kolay olması, ücretsiz olması, metin ve görsel paylaşımına aynı anda olanak tanınması gibi nedenler bu sonucu doğurmaktadır. Sık kullanım nedenleri sadece Facebook'un yazılımsal özelliklerinden kaynaklanmamaktadır. Kullanıcıların toplumsal, kültürel ve psikolojik durumları da sosyal medya kullanımı üzerinde etkilidir. Toplum içerisinde kendisine bir yer edinemeyen bireyler sosyal medyada istedikleri kimlikleri inşa edip burada yaşayabilirler. Toplumsal ve kültürel baskılardan uzak hayallerinde olmak istedikleri şekilde kendilerini göstermelerine imkân vermektedir sosyal medya. Psikolojik problemlerinden dolayı gerçek yaşamda istediklerini elde edemeyen bireyler burada kendilerini tatmin edebilirler. Sosyal medyanın bu yapısından dolayı insanlar yoğun ilgi göstermektedirler.

Kaynak: <http://wearesocial.com/uk/special-reports/digital-in-2016> ET: 05.10.2020.

Facebook kullanımı için artı bir eğitime, yeteneğe ve ya uzmanlığa gerek yoktur. İnternet bağlantısına, bir cihaza (bilgisayar, tablet, telefon) ve hesap oluşturmak için bir e-posta (mail adresi) adresine ihtiyaç vardır. 13 yaşından büyük her internet kullanıcısı hesap açıp ağ'da dolaşıma girebilir.

Facebook kullanıcılarının kullanım amaçları farklılık göstermektedir. Bunlar: Fikir ve düşünce paylaşmak, iletişim kurmak, hemcinslerinden ve ya karşı cinsten arkadaş edinmek, sosyalleşmek, sadece sosyal medyada var olmak ve ya meraktan, elektronik oyunlar oynamak, kendini gerçekleştirmek, alışveriş yapmak, ideal imajını oluşturarak ego tatmini sağlamak, bilgi edinmek, çeşitli organizasyonlar oluşturmak, grup kurmak ve mevcut gruplara katılmaktır. Facebook, yüz yüze iletişim aşamasında yaşanan stres ve gerilimi ortadan kaldırması ve daha rahat bir iletişim sunması da bir diğer psikolojik nedendir (İşman ve Albayrak, 2014: 130- 131).

Facebook kullanımının birçok amacı bulunmakta birlikte çalışma kapsamında sadece "grup kurmak ve gruplara katılmak; dijital aktivizm" amacı ele alınmıştır. Yaşanan gelişmelerin beraberinde iletişimin boyut değiştirmesiyle beraber insanların organize olma şekilleri de değişmiştir. İnsanlar sosyal medya üzerinde gruplar oluşturmakta ve çeşitli gruplara katılmaktadırlar. Toplumsal olaylara verilen tepkiler de aynı yönde değişmiştir ve sanal ortama taşınmıştır.

Bireyler kendini gerçekleştirmek, sosyalleşmek, bilgi edinmek, bilgi paylaşmak ve bir gruba üye olmak gibi farklı amaçlarla sosyal medyada grup etkinliklerine dâhil olmaktadır. Bu çalışmanın içeriğini oluşturan Özgecan Aslan cinayeti sonrasında oluşan dayanışma olgusu da sosyal medya üzerinde oluşturulan gruplar ile oluşturulmuştur.

Hızlı ve sınır aşırı bir yapısının olmasından dolayı son dönemlerde Facebook'un çeşitli dayanışma örgütlerinin kurulması, yönetilmesi ve amaçların gerçekleştirilmesi için kullanılan popüler

bir sosyal medya mecrası olmuştur. Yakın geçmişte Tunus, Yemen, Mısır, Libya, Fas ve Suriye gibi Arap ülkelerinde yaşanan “Arap Baharı” toplumsal olayların çok kısa bir sürede ülke içinde yayılması ve sınırları aşarak dünya gündeminde yer edinmesi bu olayların sosyal medyada özellikle Facebook’ta yer almasıyla gerçekleşmiştir.

Sosyal medyadaki dayanışmanın temel örneklerini oluşturan bu olaylar daha sonraki dönemlerde çok farklı (kadına şiddet, çocuk istismarı ve ya ideolojik ve siyasal amaçlı) konularda örgütlenmek amacıyla da kullanılmıştır ve her geçen gün bu tür kullanımlar da artmaktadır.

2. Kadına Yönelik Şiddet ve Özgecan Aslan Örneği

Kadına yönelik şiddet, kadınların yaşama, sağlık, güvenlik, saygınlık ve özgürlük gibi haklarını kısıtlamakta veya tamamen ortadan kaldırmaktadır, kadına yönelik şiddet bir insan hakkı ihlalidir, bu ihlal durumu zaman ve mekândan bağımsız olarak tüm dünyada görülmektedir (Erciyeş ve Aydınoglu, 2014).

Bir hak ihlali olan kadına yönelik şiddet yıllarca ciddiye alınmamış ve aile içerisinde örtbas edilmiştir. Zamanla bu durum aile dışına taşmış ve toplum içerisinde de görülmeye başlamıştır. Ancak ondan sonra durumun vahameti anlaşılmış ve ilgili çalışmalar yapılmıştır ve yapılmaya da devam edilmektedir. Yapılan çalışmalara ve alınan önlemlere rağmen şiddet olayları her geçen gün artarak devam etmektedir. Nitekim çalışma konumuzu da kadına yönelik şiddetin en ağır örneklerinden biri olan Özgecan Aslan cinayeti oluşturmaktadır.

Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele, Ulusal Eylem Planında cinsel şiddet; birini istemediği yerde, zamanda veya şekilde cinsel ilişkiye zorlamak; kişinin rızası olmaksızın cinsel nitelikli eylemlerde bulunmak; cinselliği bir tehdit unsuru, sindirme ve kontrol etme aracı olarak kullanmak şeklinde tanımlanmaktadır (Kadın Statüsü Genel Müdürlüğü, 2016; 5).

Çalışmamıza konu olan Özgecan Aslan cinayeti de cinsel şiddetin en belirgin örneklerinden birisidir. Bu olayda şiddet türlerinden sadece birisinin olduğunu söylemek pek mümkün değil, aynı şekilde fiziksel ve psikolojik şiddetin olduğu da görülmektedir. Zira şiddet türlerinden birisinin görüldüğü olaylarda mutlaka diğer şiddet türleri de görülmektedir, ancak sadece birisi öne çıkmaktadır.

Kadın Dayanışma Örgütleri ve Sosyal Medya

Değişen dünyada insanların seslerini duyurmak için kullandıkları yöntemler de değişmiştir, toplum içerisinde bir takım haklar edinen kadınlar seslerini duyurmak ve hak arayışına girmek için çeşitli dayanışma örgütleri kurmuşlardır. Kurdukları bu toplumsal dayanışma örgütlerini sosyal medya alanına taşıyarak etkisini arttırmışlardır.

“Sosyal medya sahip olduğu “katılımcılar, açıklık, konuşma, toplum, bağlantılılık, erişim, erişilebilirlik, kullanırlık, yenilik ve kalıcılık gibi özelliklerinden dolayı kadına şiddeti önlemede tercih edilen bir mecra olmaktadır” (Karatay ve Karatay, 2015: 31). Sosyal medya şiddeti önlemek amacının yanında, kadına dair her türlü konuyu içermektedir.

Kadın platformları ve feminist gruplar çevrimiçi haberleşmeyi ve çevrimiçi aktivizmi kullanmaya başlamıştır. Gündeme gelmek için beklemek yerine gündemi oluşturmaya başlamışlardır. Kadınlar Türkiye’de uluslararası arenada ses getiren çalışmalara imza attılar, bunlardan bir tanesi; “#bacaklarını topla etiketiyle başlatıldı” toplu taşıma araçlarında bacaklarını açarak oturan erkeklerin kadınların yerini işgal ettiği fotoğrafların sosyal medyada paylaşılması ile yürütülmüştür, bir diğeri imza kampanyaları ile karar alıcıları etkilemeye çalışmışlardır (<https://www.linkedin.com/pulse/kadınlar-ve-sosyal-medya-aktivizmi-derya-kaya>).

“Şubat 2013’te gazeteci Melis Alphan ve Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu dönemin Cumhurbaşkanı Abdullah Gül’e yönelik bir imza kampanyası başlattı. Binlerce kişi bir yandan kampanya metnini

imzalarken, bir yandan da kampanyanın etiketi #kadincinayetlerinidurdurmakicin ile Abdullah Gül'ün ve dönemin Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı Fatma Şahin'in Twitter hesaplarını hedef aldılar. Kampanyayı desteklediklerini belirterek platformunun taleplerini paylaştılar" (<https://www.linkedin.com/pulse/kadınlar-ve-sosyal-medya-aktivizmi-derya-kaya> ET: 20.03.2017).

Kadınlar erkeklere oranla daha az teknolojik imkânlarla sahip olmasının yanında haklarını öğrenmek, haklarını savunmak ve haksızlığa uğradığında sesini duyurmak için sosyal medyayı kullanmaktadır.

Yaratılmışların en şerefli olan insan aynı zamanda çok yönlüdür. İnsan sosyal, psikolojik ve biyolojik bir varlıktır. Sosyal bir varlık olan insan toplum içerisinde hayatını devam ettirmektedir, toplumun dinamik yapısından etkilenen bireyler de bu değişimden etkilenmektedir.

Toplum içerisinde nasıl bir zamansal ayırım yaparsak yapalım kadının sahip olduğu kimliği ve hakları her dönemde benzerdir, öncelikle kadınlar sahip oldukları hakları erkeklerin sınırlarını belirlediği bir çerçevesinde elde etmektedirler Kadına yönelik şiddet geçmişte yaşanan, günümüzde devam eden ve gelecek nesillerde yaşanması öngörülen toplumsal bir sorundur, bu sorunun tek bir nedeni yoktur; psikolojik, ekonomik ve sosyolojik nedenleri bulunmaktadır (Karatay ve Karatay, 2015: 23-24). Bu karma yapısından dolayı çözümü de karmaşıktır. Sadece bir kanalla ve tek bir muhatap ile kesin çözümler alınamamaktadır. Sosyal medyanın kapsamlı yapısı bu amaç için kullanılmaktadır.

Kullanım amaçları çeşitlenen sosyal medyada kadınların yer bulması da çeşitlidir. Kariyer sahibi, ekonomik özgürlüğü olan kadınlar, bir evin içerisine sıkışan kadınların sosyal medyayı bir kaçış olarak görüp kendisini burada ifade etmesi ve kadınların bu mecrada içerisinde bir meta olarak cinsel bir obje olarak yansıtılması da sosyal medyada kadınların yer bulmasına örnektir. Bu kullanımlar dışında birde kadınların dayanışma ve örgütlenme aracı olarak kullanması vardır.

Toplum içerisinde bir şekilde tanıdığı insanlardan – baba, abi, eş ve kayınpeder- şiddet görmüş kadınlar bazen seslerini duyurmak için sosyal medyayı kullanmaktadır. Yetkililerden yardım istemek, duyarlılık oluşturmak ve şiddet durumun son bulması için yaşadıklarını herkese duyurmak amacıyla yaşadıklarını sosyal medyada paylaşmaktadır. Bazen de kendisi gibi şiddet gören kadınlar ile bir araya gelip birbirine destek olmak için bu mecrada yer almaktadırlar.

Son dönemlerde sosyal medyada kadına şiddet konulu paylaşımlar çok sık görülmektedir. Sosyal medyayı alternatif medya olarak gören kadınlar burada dayanışma içerisine girmekte ve bu mecrada faaliyet göstermektedirler.

Dayanışma örgütleri geleneksel yöntemlerle devam etmektedir. Bunun yanında büyük bir güç haline gelen sosyal medya da dayanışma örgütleri için bir alan oluşturmaktadır. Son dönemlerde dayanışma hareketleri sosyal medyada oluşturulmakta ve ilerleyen zamanda gerçek yaşama aktarılmaktadır.

Türk Dil Kurumu sözlüğüne göre "dayanışma: bir topluluğu oluşturanların duygu, düşünce ve ortak çıkarlarda birbirlerine karşılıklı bağlanması, tesanüt" olarak tanımlanmaktadır (<http://www.tdk.gov.tr/> Erişim Tarihi: 3.1.2017). Çalışma konumuz bağlamında dayanışma olgusu, Özgecan Aslan cinayeti karşısında oluşan infialin yol açtığı duygu ve düşünce birliğine dayanmaktadır.

Günümüzde insanlar giderek bireyselleşmektedir, ancak bireyi derinden etkileyen bir durum olduğunda en kısa zamanda dayanışma içerisine girmektedir. Özgecan Aslan olayında yaşananlar insanları birçok yönden etkilemiştir. Bireyler kısa bir süre içerisinde dayanışma psikolojisine girmiştir. Özgecan'ın üniversite öğrencisi olması, okuldan eve dönüş yolunda olayların yaşanması, vahşice öldürülmesi gibi unsurlar bireyi motive etmiştir. Güçlü uyarıcılar ile uyarılan bireyler aynı güç ile davranışa geçmektedir.

Kitle psikolojisinde bulunan şiddete yönelme Özgecan Aslan cinayeti sonrasında da yaşanmıştır. Katillerin idam ile cezalandırılması isteği ve bir mahkûm tarafında öldürülmesi bunun açık göstergesidir.

Orta Doğuda yaşanan “Arap Baharı” sonrasında sosyal medyanın gücü ve potansiyeli tartışılmaya başlanmıştır. Son dönemlerde dünyada yaşanan küresel nitelikli toplumsal olaylara bakıldığında internetin, sosyal medyanın yoğun kullanımı, iktidar ve güç odaklarına karşı başkaldırı niteliğini içermesi ve belli oranlarda amaçlarını gerçekleştirmesi sosyal medyanın gücünü yansıtmaktadır. Sosyal medyanın geleneksel medyadan farklı olarak merkezi bir yapısının olmaması ve her kullanıcının içerik üreticisi olması dokümanların hızlı bir şekilde dağılmasına ve aynı hızda örgütlenmelerin oluşmasına imkân sağlamaktadır.

Nitekim internet ve sosyal hareketler bağlamında internetin üç fonksiyonu görülür. “Haberleşme, örgütlenme ve eylem. Dava, amaç ve hedefleri tüm dünyaya duyurmak için internet siteleri kurulmakta, kendi aralarında etkin bir şekilde haberleşebilmek ve yeni üyeler toplayabilmek için e-posta grupları oluşturulmakta ve sokak eylemlerine çağrıda bulunulmaktadır. İnternet sayesinde toplumsal hareketler küreselleşmekte, dünya üzerindeki toplumsal hareketler birbirleriyle temasa geçmekte ve birbirine bağlanmaktadır. Böylece uluslararası eylemler örgütlenebilmekte, çeşitli gruplararası dayanışma gerçekleşmektedir (Toprak vd., 2009: 200)”.

Bu kadar güçlü ve yaygın olan sosyal medyanın toplumsal ve küresel olaylara yön vermesi ve onları şekillendirmesi kaçınılmazdır. Toplumsal örgütlenmelerde ilk etapta mekânsal bir birliktelik yoktur. Ortak sorunlar veya çıkarlar etrafında birleşen gruplar etkinin artması ile mekânsal örgütlenmeye dönüşmektedir. Sosyal medya gündelik yaşamda birbirinden farklı insanları ortak paydada buluşturmakta ve aynı amaca yöneltilmektedir. “Sosyal ağlar sayesinde insanlar kendisi gibi düşünen diğer insanların farkına vararak suskunluk sarmalını kırmakta ve örgütlenerek demokratik hak arayışlarını yerine getirmektedirler” (Türk, 2013: 56).

Dayanışma örgütlerinin motivasyon kaynakları ortak çıkarlar, temel ve ortak problemler ve güç odaklarına karşı durabilme dürtüleridir. Bireyler kendi problemlerini, toplumda ortak olan problemleri geniş kitlelere duyurmak ve istenen doğrultuda etki yaratabilmek için sınırları her geçen gün genişleyen, bir güç haline gelen sosyal medyadan yararlanmaktadır.

Günümüzde bireyler toplumsal hareketlerin gücünün farkına da varmışlardır, eskiden şiddet, silah ve savaşlar ile yapılanların şimdi sosyal medya kullanımı ve buradan yönetilen örgütlenmeler ile daha etkili sonuçlar ortaya koyduğu fark edilmiştir.

Özgecan Aslan cinayeti sonrasında kadın ve erkek birçok kişi yaşananlara tepki göstermiş ve çeşitli eylemlerde bulunmuştur. Bireyler yaptırım uygulayabilmek için grup etkinliğinin ve sosyal medyanın gücünden yararlanmışlardır. Sosyal medya üzerindeki örgütlenmeler, suçluların en ağır şekilde cezalandırılması ve bu tür olayların bir daha yaşanmaması adına yasal düzenlemelerin yapılması için faaliyetlerde bulunmuşlardır. Özgecan Aslan için sosyal medyada oluşturulan dayanışma olgusu toplumsal hareketlerin bir örneğini oluşturmaktadır.

3. Özgecan Aslan Cinayeti Sonrası Sosyal Medyada Dayanışma Olgusu

Erkek egemenliğinin olduğu toplumda kadın erkeğin izin verdiği kadar toplum içerisinde yer alabilmektedir. Sosyo- ekonomik düzeyi, eğitim düzeyi ve siyasi alanda karar alması erkek iradesinin sınırları belirlediği kadardır. Bütün bunlarda kadının yaşamı boyunca çok yönlü bir eşitsizliğe maruz bırakıldığının göstermektedir. Bu olumsuzlukların devamında kadınlar psikolojik, fiziksel ve cinsel şiddete maruz kalmaktadır.

Şiddete uğrayan kadınlar için bu duruma maruz kalmak kadar sonrasında yaşananlar da çok acıdır; suçlamalarla karşılaşmak, yardım alamamak ve yaşadıklarını kimseyle paylaşamamak. Cinsel

şiddete -tecavüze- maruz kalan kadınlar seslerini duyuramamakta ve sindirilmektedir. Sosyal medya, geleneksel medya mecralarından farklı olarak bireylerin daha kolektif bir yapıda kendilerini anlatma imkânı sunmaktadır. Dijital aktivizm örneği olarak sosyal medya; kullanım kolaylığı, kolay erişim imkânı, zaman ve mekân algılarını kaldırmasından dolayı kadınların burada örgütlenmesi ve dayanışma içerisine girmesi yeni bir gelişmedir.

Yukarıda açıklaması yapılan bilgiler ışığında sosyal medyadaki dayanışma örgütlerinde cinsel şiddete -tecavüze- uğrayan ve öldürülen Özgecan Aslan olayının nasıl yer aldığı üzerinde durulması ve açıklanması gereken toplumsal bir sorun olarak ele alınmaktadır. Çalışmada sosyal medyadaki dayanışma olgusuna bağlı olarak kurulan dayanışma örgütlerinde Özgecan Aslan cinayetinin nasıl yer aldığı, insanların özellikle de erkeklerin bu olaya karşı tutumlarının ne olduğu, dayanışma içerisine girenlerin nasıl faaliyetler gösterdikleri ve bir yaptırım uygulayıp uygulayamadıkları, bireylerin hangi motivasyonlarla sosyal medyadaki dayanışma örgütlerinde yer aldıkları problemlerine yanıt aranmıştır.

Çalışmada kadın cinayetlerinin nedenleri ve sonuçları, bu konudaki yasal düzenlemeler üzerinde durulmamıştır. Cinsel şiddetin hangi gerekçeyle yaşandığı olayın nasıl cereyan ettiği ve yasal sürecin nasıl işleyip sonuçlandığı çalışmanın dışında bırakılmıştır. Kadına yönelik şiddet, cinsel şiddet konularında literatürde yapılmış çalışmalar bulunmaktadır.

Çalışma, yaşanan cinsel şiddet -tecavüz- ve cinayet sonrasında sosyal medyada oluşan dayanışma olgusu üzerine bina edilmiştir. Çalışmada konunun iletişim bilimi ile ilgili kısmı ele alınmıştır, konunun toplumsal, psikolojik ve hukuksal yönleri bu kapsam dışı bırakılmıştır.

Toplumda yaşanan cinsel istismarlar ve kadın cinayetleri, insanların bu olaylara bakışları ve tepkilerinin açığa çıkarılması büyük bir önem taşımaktadır. Bu araştırmanın temel amacı sosyal medya üzerinde oluşturulan dayanışma örgütlerinden Özgecan Aslan cinayetiyle ilgili insanların tutumlarını ortaya koymak ve sosyal medyadaki dayanışma örgütlerinin işlerliğini belirlemektir. Bu temel amaç doğrultusunda 4 amaç daha belirlenmiştir.

1. Cinsel istismar ve kadın cinayetlerine toplumun tepkisinin ne olduğunu tespit etmek.
2. Yaşanan olumsuz olayın taraflarından birini -mağdur eden tarafı- erkeklerin oluşturmasından dolayı, bu yaşananlar karşısında erkeklerin tepkisinin ne olduğunu tespit etmek.
3. Bu olumsuz olaylara yönelik oluşturulan dayanışma örgütlerinin faaliyetlerini tespit etmek.
4. Bu örgütlenme olgusunun art alanını, motivasyon kaynaklarını analiz etmek.

Kadınların yaşadığı cinsel şiddet -tecavüz- olayları Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddet Uluslararası Stratejik Araştırma Kurumu (USAK) raporu (Karal ve Aydemir, 2012) verilerine göre büyük bir toplumsal sorun olarak belirlenmiştir. Böylesi olumsuz olayları yaşayan bireylerin veya bu duruma tanık olanların yaşananları dile getirmesi de nitekim kolay değildir. Sosyal medya üzerinde oluşturulan dayanışma örgütleri diğer insanların mağdur olan insanlara ve yakınlarına destek olmak, sesini duyurabilmek adına oluşturulmuştur.

Bu çalışma sosyal medyadaki dayanışma örgütlerinin nasıl işlediğini, ne tür yaptırımlar uyguladığını, mevcut yapının nasıl olduğu, motivasyon kaynaklarının neler olduğu spesifik bir konu olan Özgecan Aslan cinayeti çerçevesinde ortaya koyulması açısından önemlidir.

Çalışmanın önemli bir noktası da dayanışma örgütleri ve kadın cinayetleri üzerinde odaklanmasıdır. Eser kaleme alındığı dönemde, sosyal medya üzerinde dayanışma örgütleri üzerinde Özgecan Aslan cinayetini konu alan bir çalışma bulunmamaktadır, bu durum çalışmayı önemli kılan bir diğer unsurdur.

Araştırma Soruları

1. Özgecan Aslan cinayeti sonrasında kadınlar olaya nasıl bakmaktadır ve yaşananları nasıl değerlendirmektedirler?
2. Özgecan Aslan cinayeti sonrasında erkekler olaya nasıl bakmaktadır ve yaşananları nasıl değerlendirmektedirler?
3. Yaşanan cinayet olayına kadınların tepkileri nasıldır?
4. Yaşanan cinayet olayına erkeklerin tepkileri nasıldır?
5. Kadınlar sosyal medyadaki dayanışma örgütünde ne derece etkilidir?
6. Erkekler sosyal medyadaki dayanışma örgütlerinde ne oranda yer almaktadır?
7. Bireyleri sosyal medyadaki dayanışma örgütlerine katılmaya iten motivasyon unsurları nelerdir?
8. Sosyal medyada dayanışma örgütü nasıl işlemektedir?
9. Dayanışma örgütünün bir yaptırım gücü var mıdır?

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini sosyal medyada, Facebook'taki Özgecan Aslan sayfaları oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemi ise evren içerisinden rastgele örnekleme yöntemiyle seçilen kişiler oluşturmaktadır. Anket Google Drive ile uygulanmıştır. Rastgele seçim yöntemi, evreni temsil eden bir örneklem seçilerek evrene genellemeler yapmaya imkân verir (Creswell, 2014: 158).

Araştırmanın örnekleme seçilirken yaş, cinsiyet, eğitim seviyesi ve meslek gibi demografik özellikler dikkate alınmıştır. Belirlenen demografik özelliklerin dikkate alınması çalışmanın amacına hizmet etmesine ve geçerli verilerin toplanmasına hizmet etmiştir.

Araştırmanın Kapsam ve Sınırlılığı

Özgecan Aslan cinayeti ve sonrasında sosyal medyada oluşan dayanışma örgütleri ekseninde oluşturulan bu çalışmada herhangi bir zaman sınırlaması bulunmamaktadır. Örneklem seçilirken 18-65 yaş arasındaki bireyler seçilmiştir. Erkek ve kadınların aynı oranda temsil edilmesine dikkat edilmiştir. İçerik analizi yapılacak sosyal medya hesabı, mevcut hesaplar içerisinden en fazla katılımcıya sahip ve en fazla sayıda beğeni alan sayfa seçilmiştir. Çalışmanın zaman sınırlılığı Özgecan Aslan cinayeti sonrası sosyal medyada dayanışma gruplarının ortaya çıkışıyla başlayan 2015 Şubat ayı ile Nisan 2017 tarihleri arasındadır.

Araştırmanın Modeli

Büyük bir kitle üzerinde gerçekleştirilen çalışmanın çok yönlü bir şekilde incelenebilmesi için hem nicel hem de nitel yöntemleri içeren karma yöntem kullanılmıştır. Sosyal medyadaki dayanışma örgütlerinin Özgecan Aslan cinayeti perspektifinde ele alınmasından dolayı çok geniş bir hedef kitleyi içermektedir. Bundan dolayı anket yöntemi kullanılmıştır ve sosyal medyada yer alan dayanışma platformlarına içerik çözümlemesi yapılmıştır. Bu yöntemler birbirini tamamlamış, en geçerli verileri ve genellenebilir bilgileri sağlamıştır. Araştırmada anket tekniğinin kullanılmasının nedeni içerik analizinden elde edilen verilerin desteklenmesidir.

Verilerin Toplanması

Fırat Üniversitesi Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu'nun 29/04/2016 tarih ve 143131 sayılı Kurul Kararı alındıktan sonra, gerekli olan veriler anket tekniği kullanılarak ve Facebook üzerinde Özgecan Aslan'a destek için oluşturulan sayfadaki verilerin içerik analizi ile toplanmıştır. Anket, online anket şeklinde yapılmıştır. Anket formunda katılımcıların anketi doldurmasında onlara yardımcı olacak gerekli açıklamalara yer verilmiştir.

Anket formu araştırmanın temel amacına hizmet edecek şekilde hazırlanmıştır. Anket 3 bölümden oluşmaktadır, ilk bölümde katılımcılara demografik sorular sorulmuştur, ikinci bölümde sosyal medya kullanımı ile ilgili sorular yer almaktadır ve son bölümde Özgecan Aslan cinayeti ile ilgili

sorular bulunmaktadır. Anket formu hazırlandıktan sonra uygulamaya geçilmeden önce ön test uygulanmıştır, bu test 20 kişiye uygulanmış ve gerekli düzenlemeler yapıldıktan sonra anket uygulanmıştır.

Verilerin toplanmasında kullanılan bir diğer yöntem ise içerik çözümlemesinin yapılmasıdır. Özgecan Aslan adına açılan birçok Facebook hesabı içerisinde en fazla beğeni alan ve takip edilen sayfa seçilmiştir. Bu sayfada içerik çözümlemesi yapılmıştır.

BULGULAR VE YORUM

Elde edilen veriler aşağıda grafik tablolar ile verilmektedir.

Araştırmaya Katılanların Demografik Özellikleri

Katılımcıların demografik özellikleri grafikler ile belirtilmektedir.

1. Cinsiyet Dağılımı

Tablo 2: Cinsiyete Göre Dağılım

Yapılan ankette katılımcılara 5 adet demografik soru sorulmuştur, bu sorulardan ilki olan cinsiyet sorusuna katılımcıların tamamı yanıt vermiştir. Katılımcıların yarısından fazlası 346 kişi (% 69,2) kadın, 154 kişi (% 30,8) erkeklerden oluşmaktadır. Ankete kadınların ilgisi ve katılımı daha fazladır, bunun nedeni olarak çalışmanın konusunun kadınları daha fazla ilgilendirmesi ve kadın dayanışması olarak görülmesi şeklinde değerlendirilebilir.

2. Yaş Dağılımı

Tablo 3: Yaşa Göre Dağılım

Anketin ikinci sorusu olan yaş sorusuna da katılımcıların tamamı cevap vermiştir. Katılımcıların büyük bir çoğunluğu 244 kişi (% 48,8) 18 – 25 yaş aralığındaki gençlerden oluşmaktadır. Katılımcılardan 207 kişi (% 41,4) ü 26 -35 yaş aralığında, 37 kişi (% 7,4) ü 36 -50 yaş aralığında, 12 kişi (% 2,4) ü 51 -65 yaş aralığındaki bireylerden oluşmaktadır.

Katılımcıların yaş aralıklarına bakıldığında gençlerin daha fazla katkı sağladığı görülmektedir. Bunun nedeni gençlerin sosyal medyayı daha aktif olarak kullanması ve protesto, eylem gibi haklarını kullanma konusunda gençlerin daha bilinçli olmasıdır. Bu durumun bir diğer nedeni de bu olayda mağdur olan kişinin genç bir üniversite öğrencisi olmasıdır.

3. Medeni Duruma Göre Dağılım

Tablo 4: Medeni Duruma Göre Dağılım

Katılımcıların tamamı medeni durum sorusuna da cevap vermiştir, katılımcılardan 355 kişi (% 71) i bekâr, 136 kişi (% 27,2) si evli ve 9 kişi (% 1,8) i boşanmıştır. Bekâr insanların ankete katılımı daha fazladır. Katılımcıların gençlerden oluşması ile bekâr olması paralellik göstermektedir. Çalışmamıza da konu olan Özgecan Aslan cinayetinde mağdurun bekar olması katılımcıların empati yaparak ankete katılmalarına neden olduğu şeklinde yorumlanabilir.

4. Eğitim Durumuna Göre Dağılım

Tablo 5: Öğrenim Durumuna Göre Dağılım

Anketin dördüncü sorusu katılımcılara eğitim durumlarını sormaktadır, tablo 4’de de görüldüğü gibi bu soruya katılımcıların tamamı cevap vermiştir. Katılımcılardan 331 kişi (% 66,2) üniversite, 137 kişi (% 27,4) lisansüstü, 25 kişi (% 5) lise ve dengi ve katılımcılardan 6 kişi (% 1,2) ilkokul ortaokul olarak belirtmiştir. Bu veriler göstermektedir ki katılımcıların eğitim düzeyi yüksektir. Katılımcıların büyük bir kısmı üniversite ve üzeri eğitim almıştır.

5. Mesleğe Göre Dağılım

Tablo 6: Mesleğe Göre Dağılım

Demografik sorulardan bir diğeri olan mesleğiniz sorusuna katılımcılardan 209 kişi (% 41,8) öğrenci, 105 kişi (% 21) kamu personeli, 101 kişi (% 20,2) özel sektör çalışanı, 41 kişi (% 8,2) işsiz, 17 kişi (% 3,4) ev hanımı, 11 kişi (% 2,2) işçi, 8 kişi (% 1,6) esnaf ve 8 kişi (% 1,6) emekli şeklinde cevap vermiştir. Katılımcıların büyük bir kısmı öğrencilerden oluşmaktadır, ülkemizde üniversite öğrencileri sosyal medyayı yoğun olarak kullanmaktadır. Aynı şekilde protesto, eylem, yürüyüş ve gösteri etkinliklerini ulaşmak istedikleri amaçlar doğrultusunda sık kullanmaktadırlar.

6. Yaşadıkları Yere Göre Dağılım

Katılımcıların 471'i yaşadığınız yer sorusuna cevap vermiştir. İstanbul ve Ankara gibi büyük şehirlerde yaşayan katılımcıların fazla olduğu görülmektedir. Türkiye'nin her yerinden gelen cevaplara ek olarak ABD, KKTC, Macaristan, Rusya, Belçika, Polonya, Romanya, Azerbaycan ve Almanya gibi 9 farklı ülkeden de katılım olmuştur. Sosyal medya ve sanal topluluklar kavramına tam da uygun olarak yer ve zaman sınırı olmaksızın dayanışmaya katıldığı görülmektedir.

7. Sosyal Medyayla İlgili Sorular

Anketin ikinci kısmında katılımcılara sosyal medya kullanımına yönelik sorular sorulmuştur.

Tablo 7: Sosyal medyanın ne kadar zamandır kullanıldığı

İlk etapta sosyal medyanı ne kadar zamandır kullanıyorsunuz sorusu yöneltilmiştir, katılımcıların tamamı sosyal medyayla ilgili soruları yanıtlamıştır. Katılımcıların büyük bir çoğunluğu 448 kişi (% 89,6) 6 yıldır, 38 kişi (% 7,6) 3 -4 yıldır, 11 kişi (% 2,2) 1 -2 yıldır ve 3 kişi (% 0,6) 1 yıldan az süredir kullandığını belirtmiştir. Bu veriler göstermektedir ki sosyal medya uzun bir zamandır yaşamımızda yer almaktadır.

Tablo 7'da da görüldüğü gibi katılımcıların büyük bir kısmı 6 yıl ve üzerinde bir zamandır sosyal medyada Facebook'ta bulunmaktadır. Uzun yıllardır yoğun olarak kullandığımız Facebook'ta yaşamımıza dair her şeyi paylaşmaktayız. Bu durumu en çok toplumsal olaylara tepki verirken kullanıyoruz, yaşanan olumsuzluklar karşısında gücümüz yetmediğinde, çözüm getiremediğimizde en azından bu mecra üzerinden fikirlerimizi paylaşıyoruz ve insanlara duyuruyoruz.

Tablo 8: Sosyal medyanın hangi amaçla kullanıldığı

Sosyal medyayı hangi amaçla kullandıklarına yönelik soruda katılımcıların yarısından fazlası 261 kişi (% 52,2) hepsi cevabını vererek sosyal medyanın bütün işlevlerini kullandıklarını belirtmişlerdir. Katılımcıların 116 kişi (% 23,2) iletişim kurmak amacıyla, 36 kişi (% 7,2) eğlence amacıyla, 29 kişi (% 5,8) diğer, 19 kişi (% 3,8) sosyalleşmek amacıyla, 14 kişi (% 2,8) paylaşım yapmak amacıyla, 13 kişi (% 2,6) meraktan, 12 kişi (% 2,4) sadece sosyal medyada var olmak amacıyla kullandıklarını belirtmişlerdir. Tablo 8’den de anlaşıldığı üzere katılımcıların çoğu sosyal medyanın bütün yönlerini kullanmakta ve tek amaçla değil de birçok amaçla kullanmaktadır.

Katılımcılar arasındaki ikinci büyük çoğunluk da sosyal medyayı iletişim kurmak amacıyla kullanmaktadır. Sosyal medyanın kullanım kolaylığı ve aynı anda binlerce kişiye ulaşabilme özelliği bu durumu etkilemektedir. Bir yandan da görülmektedir ki insanların sosyal medyayı kullanma amaçları çeşitlilik göstermektedir. Kullanım amaçlarındaki bu geniş yelpaze Facebook kullanımını daha cazip bir hale getirmektedir. Bu durum bazen aşırılıklara neden olmakta ve sosyal medya bağımlılığına dönüşmektedir.

Tablo 9: Sosyal medyada günde ne kadar süre geçirildiği

Gün içerisinde en az kaç saat sosyal medyada vakit geçiriyorsunuz sorusuna 182 kişi (% 36,4) 1 -2 saat, 172 kişi (% 34,4) 3- 4 saat, 61 kişi (% 12,2) 5 -6 saat, 61 kişi (% 12,2) 1 saatten az ve 24 kişi (% 4,8) 7 saat ve üzerinde vakit geçirdiklerini belirtmişlerdir.

Tablo 9’deki veriler de göstermektedir ki sosyal medya kullanımı bağımlılık derecesindedir. İnsanlar gün içerisinde yaşamsal aktivitelerinden kısıtları zamanlarının büyük bir kısmını sosyal medyada geçirmektedirler. Altyapı hizmetlerinin geliştirilmesi, erişim imkânları ve mobil kullanım

kolaylıkları beraberinde bağımlılık davranışını ortaya koymaktadır. Günümüzde artık sosyal medya kullanmayanlar yadırganmaktadır. Uzun zaman geçirince her türlü etkinliği de buradan gerçekleştirmeye başlamaktadır.

Tablo 10: Sosyal medyadaki gruplara katılım

Sosyal medyadaki gruplara katılıyor musunuz sorusuna 351 kişi (% 70,2) si evet, 149 kişi (% 29,8) i hayır cevabını vermiştir. Sosyal medyanın kendisi de bir gruptur aslında ve insanlar hesap açtıkları zaman otomatikman gruba dâhil olmaktadır.

Sorunun devamında evet cevabını verenlere nedeni sorulmuştur ve buna 328 kişi cevap vermiştir. Katılımcılar neden olarak; bilgi almak için, grupları merak ettikleri için, ilgi alanlarına yönelik konular içerdiği için, bilgi paylaşmak için, sosyalleşmek için, iletişim kurmak için, eğlenmek için, benim gibi düşünen insanlarla bir araya gelmek için, grupların etki güçlerinin daha fazla olmasından dolayı ve gündemden haberdar olmak olarak belirtmişlerdir. İnsanlar, fıtratları gereği bir topluluğa, bir gruba dâhil olmak isterler yalnız kalmak bireyi tedirgin eder. Bireyler kendilerini ifade ederken bir grup içerisinde olduklarında daha rahat davranırlar ve fikirlerini beyan ederler. Yalnız kaldıklarında sorumluluk sadece kendilerinde olduğundan fikirlerini beyan ederken ve eyleme geçerken daha temkinli davranmaktadırlar. Bu sorumluluk yükünden kurtulmak için de bireyler gruplara dâhil olmaktadır.

Bireyler kimi zamanda dışlanmamak için gruplara katılırlar, uygulanan anketin açık uçlu sorularından elde edilen veriler erkekler bu olayda Özgecan Aslan'a destek olmak ve kendilerini suçlulardan ayrı tutmak için de dayanışma gruplarına katılmışlardır. Suçu işleyenin hemcinsleri olması erkekler üzerinde bir baskı oluşturmaktadır ve bu baskıdan kurtulmak için "ben farklıyım" diyebilmek için de gruplara katılmaktadırlar.

Tablo 11: Sosyal medya üzerindeki etkinliklere katılım

Anketin 12. sorusunda katılımcılara sosyal medya üzerindeki etkinliklere katılıyor musunuz sorusu yöneltilmiştir. Katılımcılardan 349 kişi (% 69,8) hayır, 151 kişi (% 30,2) evet cevabını vermiştir. Devamında neden katılıyorsunuz sorusuna şu cevaplar verilmiştir; meraktan, eğlence amacıyla, sosyalleşmek için, ilgi alanıyla ilgili bilgi almak ve paylaşmak için, hızlı iletişim imkânı sunduğu için, arkadaşların davet ve isteklerinden dolayı, etkinliğin içeriği ile ilgili destek olmak için, dayanışma ve etkinliğin gücünü arttırmak şeklinde sıralanmaktadır.

Sosyal medyanın yaşamımızda her alana girmesiyle birlikte insanların oluşturdukları ve katıldıkları etkinliklerin duyurusu buradan yapılmaya başlamıştır. Kimi zamanda bu etkinlikler sosyal medya üzerinden yürütülmektedir. Sosyal medya üzerinden yürütülen etkinliklere katılım daha yüksektir, bunun nedeni sosyal medyanın gücüdür ve bireyler bu gücü kendi amaçları doğrultusunda kullanmaktadırlar. Sosyal medyanın zaman ve mekândan bağımsız olması ve sınırları aşan özelliğinden dolayı etkinlikler sosyal medya üzerinden yürütülmektedir.

Tablo 11’de de görüldüğü üzere katılımcıların büyük bir kısmı etkinliklere katılmamaktadır. Bu durumun temel nedenleri insanların duyduğu güven problemidir, bireyler sosyal medyada oluşturulan etkinliklerin gerçek olmadığını düşünmektedir. Aynı zamanda bu mecrada yürütülen etkinliklerden bir sonuç elde edilemeyeceği inancıdır. Ancak doğrudan olmasa da dolaylı olarak amacına hizmet etmektedir.

Tablo 12: Sosyal medya üzerinden toplumsal olaylara tepki

Sosyal medya üzerinden toplumsal olaylara tepki veriyor musunuz sorusunu katılımcıların tamamı yanıtlamıştır. Katılımcılardan 372 kişi (% 74,4) evet, 128 kişi (% 25,6) hayır şeklinde cevap vermiştir. Tablo 12’deki veriler göstermektedir ki toplumsal olaylara verilen tepkiler sosyal medya üzerinden de verilmektedir. Günümüzde sosyal medya önemli bir güç haline gelmiştir, bu gücün farkında olup toplumsal olaylarda sesini duyurmak ve bazen de topluma yön vermek isteyen bireyler bu gücü en etkili şekilde kullanmaktadırlar. Ankete katılan bireylerin vermiş olduğu cevaplarda bu doğrultudadır.

Neden toplumsal olaylara tepki veriyorsunuz? sorusuna katılımcılar; farkındalık oluşturmak amacıyla, toplumsal olaylar bu toplumun bireyi olarak bizi de ilgilendirdiği için, daha önce yaşanan toplumsal olaylarda sosyal medya etkili olduğu için, sesimi duyuracağım başka bir platform olmadığı için ve sosyal medya daha etkili olduğu için gibi nedenlerden dolayı tepki verdiklerini ifade etmişlerdir.

Bu soruya verilen açık uçlu cevaplara bakıldığında insanların birazda vicdani bir sorumlulukla kendilerini iyi hissetmek için tepkilerini dile getirdiklerini görmekteyiz. Katılımcıların bir kısmı bu tepkilerin bir yaptırım gücü oluşturduğuna inanmaktadır, geriye kalan kısmı ise bir sonuca

ulaşamayacağını ama yine de tepki verdiklerini belirtmişlerdir. Bunu yapmalarının nedeni de sosyal medyanın sınırları kaldıran gücüdür. Katılımcıların küçük bir kısmı sosyal medya üzerinden verilecek tepkiler yerine sosyal yaşamda tepki verdiklerini bunun daha samimi olduğunu belirtmişlerdir.

Sosyal medya üzerinden toplumsal olaylara tepki veren bireyler kimi zamanda klavye kahramanları denilerek eleştirilmektedir. Klavye kahramanları, gerçek yaşamda yeterli olamadığı, cesaretinin olmadığı alanlarda bilgisayar başında olduğundan çok farklı izlenim oluşturan kişilere yönelik yapılan bir benzetmedir (<http://blog.milliyet.com.tr/klavye-kahramanlari/Blog/?BlogNo=423653> ET: 11.02.2017).

Tablo 13: Sosyal medyadaki tepkilerin gerçek hayatta devam edip etmediği

Bir önceki soruyla da alakalı olarak vermiş olduğunuz bu tepkiler sosyal medya dışındaki gerçek yaşamınızda da devam ediyor mu sorusuna katılımcıların tamamı cevap vermiştir. Tablo 13’de de görüldüğü gibi katılımcıların büyük bir kısmı 408 kişi (% 81,6) evet, 92 kişi (% 18,4) hayır şeklinde yanıtlamıştır.

Sosyal medyanın sunduğu imkânlardan dolayı olaylara tepki vermek çok kolay ve kısa bir zamanda olmaktadır. Mobil erişim imkânının olması işleri daha kolay hale getirmektedir. İnsanlar bilgisayar başında yaşıyorlar diye eleştiriliyorlar, ancak burada sergilenen duruş gerçek yaşamda da devam etmektedir.

Gerçek yaşamda bir araya gelebilmek için organizasyonlar burada oluşturulup bireylere haber veriliyor ve yönetimi de aynı şekilde sosyal medya üzerinden yapılıyor. Tablo 13’teki veriler de göstermektedir ki sosyal medya üzerinden gösterilen tepkiler gerçek yaşamda da devam etmektedir.

Özgecan Aslan ile İlgili Sorular

Tablo 14: Sosyal medya üzerinden Özgecan Aslan cinayetiyle ilgili paylaşım yapılıp yapılmadığı

Anketin 3. kısmında Özgecan Aslan cinayeti sonrası sosyal medyadaki dayanışma olgusuyla ilgili sorular yer almaktadır. Katılımcılardan 298 kişi (% 59,6) sı sosyal medya üzerinden Özgecan Aslan cinayetiyle ilgili paylaşım yaptığını, 202 kişi (% 40,4) yapmadığını belirtmiştir.

Katılımcılardan evet cevabı verenler neden olarak şunları; tepkimi göstermek için, farkındalık oluşturmak için, insanlığa yakışmayan bir olay olduğu için, kadınlar hemcinsine destek olmak için, çözüm üretecek merciler üzerinde baskı oluşturmak için, bu caniliği yapanlara duyduğum nefreti içimde tutamadığım ve dışa vurmak istedim için şeklinde ifade etmişlerdir.

Bu olayla ilgili kadınlar özellikle de anne olanlar güçlü bir empati içerisindedirler, yaşanan acıyı onlarda yaşamışlardır verilen cevaplar bunu göstermektedir. Paylaşımlar yapılırken temel dürtü siyasileri harekete geçirmek ve etkin çözüm üretmektir. Destek olanlar aynı zamanda öfkelerini bu şekilde dışarı yansıtmışlardır. Kullanılan ifadeler insanların içindeki öfkenin dinmediğini göstermektedir. Bireyler paylaşım yaparken kendilerini rahatlatmak ve vicdani sorumluluktan kurtulmak düşünceleri ile de hareket etmiş olabilirler.

Bu olayın üzerinden zaman geçmiş olmasına rağmen insanlar olayı, vermiş oldukları tepkileri ve toplumda yaşananları hatırlamaktadırlar. Sorunun açık uçlu kısmına cevap veren 368 katılımcı içerisinden sadece 3 kişi vermiş olduğu tepkileri hatırlamadığını belirtmiştir. Olaylar sosyal medyada konuşulur ve kısa bir süre sonra herkes her şeyi unuttur algısının bu olayda farklı olduğu görülmektedir.

Tablo 15: Sosyal medya üzerinden Özgecan Aslan cinayetine tepkiyi içeren gruplara katılım

Katılımcıların büyük bir kısmı Özgecan Aslan cinayetiyle ilgi paylaşım yaparken, aynı katılımcılardan 428 kişi (% 85,6) sosyal medya üzerinden Özgecan Aslan cinayetine tepkiyi içeren gruplara katılmadığını, 72 kişi (% 14,4) katıldığını belirtmiştir. Bireyler bu konuda bireysel olarak paylaşım yapmışlardır ancak gruplara dâhil olmamışlardır. Katılımcılar bireysel tepki verdiklerini ve bunun yeterli olduğu yönünde fikirlerini açıklamışlardır.

Gruplara katılanlar gerekçe olarak; birlik olarak sesimizin daha fazla çıkacağı, suçluların cezasını alması ve böylesi bir olaya kimsenin yeltenmeye cesaret edememesi şeklinde belirtmişlerdir. Gruplara katılanlar katılımcılar içerisinde % 14,4 gibi küçük bir bölümü oluşturmaktadır, bunlarda birlik olmak birliğin gücünü kullanmak ve sonuca etki etmek istemişlerdir.

Tablo 16: Özgecan Aslan cinayetiyle ilgili sosyal medyadaki imza kampanyasına katılım

Anketin 21. sorusu olan Özgecan Aslan cinayetiyle ilgili sosyal medyadaki imza kampanyasını imzaladınız mı sorusuna katılımcılardan 273 kişi (% 54, 6) evet, 227 kişi (% 45,4) hayır olarak cevap vermiştir. Katılımcılar imza kampanyasına katılarak kadına yönelik şiddeti önlemek için çıkarılacak yasanın adının "Özgecan Aslan Yasası" olmasını desteklediklerini belirtmişlerdir. Yaşanan bu talihsiz olay sonrasında Özgecan kadın cinayetlerinin temsili olmuştur.

Katılımcılar içerisinde evet cevabını verenlere nedeni sorulmuştur, buna 382 kişi cevap vermiştir. Neden olarak; suçluların en ağır şekilde cezalandırılması için, adaletin yerini bulması için, bu tür online imza kampanyaları daha fazla kişiye ulaştığı için, desteklerin artması ile yaptırımın artacağına inandığım için, imza kampanyası diğer etkinliklerden daha etkili olduğu için, empati kurduğum için şeklinde belirtilmiştir. Katılımcılar imza kampanyasının daha etkili olacağına inanmaktadırlar.

Tablo 17: Sosyal medya üzerinde Özgecan Aslan cinayetine yönelik oluşturulan tepkileri yeterliliğine ilişkin görüşler

Katılımcılardan 332 kişi (% 66,4) sosyal medya üzerinden Özgecan Aslan cinayetine yönelik oluşturulan tepkileri yeterli bulmadığını, 168 kişi (% 33,6) verilen tepkilerin yeterli olduğunu ifade etmiştir.

Tepkiler yeterli değil yeterli olsaydı bu olayın benzerleri yaşanmaya devam etmezdi, Özgecan Aslan cinayeti sonrasında kadına yönelik şiddet ve cinsel şiddeti içeren olaylar yaşanmaya devam etmiştir. Suçluların alacağı cezalar caydırıcı değildir ve bu anlamda ciddi değişiklikler de yapılmamıştır. Bu olayların azaltılması ve son bulması için yasal düzenlemeler yeterli değildir, bunu eğitim ile desteklemek gerekmektedir. Eğitim sisteminin her aşamasında özellikle de erkelere eğitimler verilmelidir.

Tablo 18: Sosyal medya üzerinde oluşturulan bu dayanışma olgusunun amacına ulaşip ulaşmadığına ilişkin görüşler

Tablo 18’de de görüldüğü gibi anketin 27. sorusu olan sosyal medya üzerinden oluşturulan bu dayanışma olgusunun amacına ulaştığını düşünüyor musunuz sorusuna katılımcılardan 328 kişi (% 65,6) hayır, 172 kişi (% 34,4) evet şeklinde cevap vermiştir. Katılımcılardan evet cevabını verenler neden

olarak şunları belirtmişlerdir; yeterliydi çünkü sosyal medyadaki tepkilerin devamında sosyal yaşamda da çeşitli etkinlikler düzenlenmiştir, sosyal medya güçlü bir mecra ve burada büyüyen tepkiler siyasiler üzerinde az da olsa bir baskı oluşturmaktadır. İnsanlar daha duyarlı davranmaya başlamışlardır.

Sosyal medya üzerinden oluşturulan tepkilerin ve faaliyetlerin ilk amacı bu olayı herkese duyurmaktır, nitekim bu anlamda başarılı da olunmuştur. Bu dayanışmanın temel amacı ise benzer olayların hiçbir şekilde bir daha yaşanmamasıdır, ancak ne yazık ki olayların devamı gelmektedir.

Anketin son sorusunda katılımcılara Özgecan Aslan cinayetine tepki adına başka neler yapılabilirdi sorusu sorulmuştur ve bu soruya 188 kişi cevap vermiştir. Açık uçlu olarak sorulan bu soruya katılımcılar yoğun olarak şu cevapları vermişlerdir;

- Aileye daha fazla destek verilebilirdi.
- Yasa değişikliği yapılabilirdi, cezalar caydırıcı hale getirilebilirdi.
- Bilinçlendirme programları yapılabilir, eğitimler verilebilirdi.
- İdam cezası getirilebilirdi.
- Uluslararası platformlar oluşturulup tepkiler buradan gösterilebilirdi.
- Gerçek hayatta tepkiler devam ettirilmeli ve arttırılmalıdır.
- Sivil Toplum Kuruluşları daha aktif hale getirilebilirdi.
- Kamu spotları yapılabilirdi.
- Sosyal medya üzerinden gönüllüler grubu oluşturulabilirdi bu grup olayı daha canlı tutabilir ve yapılacakların takipçisi olabilirdi.
- Meclis önünde protestolar yapılabilirdi.
- Yapılan eylemler, protestolar ve destek amaçlı yapılan faaliyetlerde istikrar sağlanmalıydı en azından elle tutulur çözümler elde edilene kadar.

Katılımcılar Özgecan Aslan için yapılanların yeterli olmadığını ve daha fazla şeylerin yapılabileceğini sıralamışlardır. Yeteli değildir çünkü sosyal medya üzerinden oluşturulan dayanışma gündelik yaşamda devam ettirilememiştir. Uzantısı olarak yapılan etkinlikler de yeteli olmadığı için köklü değişimler yapamamıştır. Suç işleyenler mahkemede giyiminden, “pişmanım” gibi sözlerinden dolayı ve tahrik unsurları gibi gerekçelerle hak ettikleri cezaları almamaktadırlar. Toplumun beklediği caydırıcı cezaların uygulanabilmesi için köklü değişimler yapılmamıştır. Bu durumun daha da vahim olanı toplumumuzda benzeri olaylar yaşanmaya devam etmektedir.

Bu durumun çözüm üreticileri olan siyasiler daha fazla muhatap alınmalıydı yapılan etkinliklerde, öylesi bir durumda çözümler daha kolay olabilirdi.

İçerik Analizi

Çalışmanın bu bölümde Özgecan Aslan adına açılan Facebook sayfası içerik çözümlemesi yöntemi ile incelenmiştir. İçerik analizi elde edilen verilerin daha yakından incelenmesini ve bu verileri açıklayan kavram ve temalara ulaşılmasını gerektirir (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 89). İçerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklamaya yardımcı olacak kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. Betimsel analizle özetlenen ve yorumlanan veriler, içerik analiziyle derinlemesine bir işleme tabi tutulur ve yeni kavramlar keşfedilir. İçerik analizinde temelde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır. İçerik analizinin aşamalarını incelemeden önce kullanılan terimleri tanımlamak gerekir (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 227).

İçerik çözümlemesi açık içerik ve örtük içerik olarak ayrılmaktadır (Çomu ve Halaiqa, 2014; 42). Bu çalışmada açık içerik çözümlemesi yapılmıştır.

Özgecan Aslan adına açılmış birçok hesap bulunmaktadır, bunlar içerisinden beğeni sayısının en fazla olduğu (eser kaleme alındığı tarih itibarıyla) Facebook hesabı seçilmiştir. Bu sayfayı 63. 216 kişi beğenmiştir.

Kategoriler:**Tablo 19.** Özgecan Aslan Facebook sayfasındaki paylaşım analizi

Sayfada yapılan paylaşımlar,	
Özgecan Aslan metinsel paylaşımlar	30
Özgecan Aslan resim paylaşımları	53
Özgecan Aslan video paylaşımları	15
Şiddet içerikli paylaşımlar	26
Toplam	123

Kaynak: <https://www.facebook.com/OzgecaniUnutmuyoruz/?fref=ts>

Facebook sayfasında, eser kaleme alındığı tarih itibarıyla toplam 123 paylaşım yapılmıştır. Bu paylaşımlardan 26 tanesi şiddeti ve başka insanların maruz kaldığı şiddeti içermektedir. Geriye kalan 98 paylaşım Özgecan Aslan ile ilgilidir, bu paylaşımların 30'u metinsel içerikli, 53'ü resim ve 15 tanesi de video içerikli paylaşımlardır. Sayfadaki paylaşımların büyük bir kısmı Aslan ile ilgilidir. Gündemin çok hızlı bir şekilde değiştiği ve her şeyin çok çabuk tüketildiği günümüzde bu olayın unutulmaması ve gereken cezaların verilmesi bu sayfanın kullanım amaçlarının başındadır.

Facebook sayfasında yapılan paylaşımların beğeni sayıları binin üzerindedir. Sayfada ilk paylaşım 14 Şubat 2015 tarihinde, en son paylaşım da 11 Nisan 2016 tarihinde yapılmıştır. Sayfada takipçilerin paylaşım yapmasına imkân verilmiştir sayfa yöneticisi tarafından sınırlama getirilmemiştir, aynı zamanda sayfaya mesaj ile de ulaşılmaktadır.

Sayfada şiddete maruz kalmış başka kadınların hikâyelerine de yer verilmiştir. "Cansel'in intiharı ardından Katil tutuklandı, yönetim açığa alındı, MEB 147 numaralı telefona şikâyetlere devam ediyoruz, Cansel için susma! Paylaş. 22 Şubat 2016".

Kaynak: <https://www.facebook.com/OzgecaniUnutmuyoruz/?fref=ts>

Sayfa Özgecan'a destek için oluşturulmuş olsa da şiddetin her türlüşünü kınayan paylaşımlara yer verilmiştir. Kadınların maruz kaldığı şiddetin şekli değişse de kahramanları her zaman aynı

olmaktadır. “11 Şubat 2015 = Özgecan Aslan, 21 Şubat 2016= Cansel Buse Kınalı Yine değişen tek şey zaman, ne adalet ne de güvenlik var! İDAMIN GERİ GELMESİNİ İSTEYEN KAÇ KİŞİ VAR!” 22 Şubat 2016.

Ara ara sayfaya destek içerikli paylaşımlar yapılmaktadır. *“Desteklerinizi bekliyoruz, Kalıcı çözümler üretmek için toplanıyoruz. Sadece eylem düzenlemenin faydasız olduğu aşıkârdır. Bunun için önceliğimiz iletişime geçeceğim Kadın Kolektifleri ile ortaklaşa bir çalışma yapmayı amaçlıyoruz. Destekçi ol, Katıl. Hep beraber “Sesimizi Duyuralım!”*

Sayfada Özgecan Aslan'ın dava süreciyle ilgili paylaşımlar yapılmaktadır. “Özgecan'ın katili cezaevinde vurularak öldürüldü! İşte bu haber beğenilir.” 11 Nisan 2016. “Bu nasıl bir acizliktir ki devletin veremediği adaleti, hapisteki mahkûmların vermesini bekliyoruz.” 17 Şubat 2015. Bir hafta arayla bu iki paylaşım yapılmıştır. Katilin cezalandırılmasına sevinilirken diğer taraftan cezanın devlet eliyle idam edilmesi şeklinde olmaması ve bir mahkûmun yapmış olması eleştirilmektedir.

Kaynak: <https://www.facebook.com/OzgecaniUnutmuyoruz/?fref=ts>

Kaynak: <https://www.facebook.com/OzgecaniUnutmuyoruz/?fref=ts>

Sayfadaki paylaşımlarda ünlü veya tanınmış kişilerin olaya desteğini içeren görüntüler de paylaşılmıştır. “Ebru Gündeş - Ayrılacağım (Özgecan Aslan anısına) / O Ses Türkiye” 26 Ocak 2016”

Facebook sayfası, gerçek yaşamda yapılacak örgütlenmeler için bir haberleşme aracı olarak kullanılması yönünde herhangi bir paylaşım yapılmamıştır. Sayfada sık sık Özgecan’ın fotoğrafları paylaşılmıştır ve unutulmaması, unutturulmaması vurgulanmıştır.

Sayfada Özgecan’ın dilinden paylaşımlar da yapılmıştır;

“Hayatımın yirmisinde ben küçük bir çocuktum, benim adım ÖZGECAN okul yolunda vuruldum. ANNE biraz anlatayım kızma ne olur masumum. Akşam eve gelmedim ya çünkü hayatta yoktum, anlatayım dinle ANNE her zaman ki bir gündü, okul saati bitti ANNE belki bu SON GÜNÜMDÜ. Bir otobüs geldi işte bende bindim bilmeden, bir KAHPENİN DÖLÜMÜŞ o şoför sandığım harbiden! Bir baktım ki başka yola saptı şerefsiz köpek, oysa bana göz koymuş nerde bunda ADALET? Teslim olmadım ki ANNE, NAMUS için SAVAŞTIM! Sivri BİÇAK darbesiyle DEFALARCA SAPLANDIM! Orda ölmedim ki ANNE. LEVYE ile VURULDUM! Birde şöyle oldu ANNE; KESİLMİŞTİ HER KOLUM, SONRA BİR ATEŞ YAKILDI BEN İÇİNE KOYULDUM! Çıglıklarım DUYULMADI, ben sesimde BOĞULDUM! Ben bir ŞEHİT oldum ANNE. NAMUS için VURULDUM, dünyaya haykırışım: KADINLIK MI TEK SUÇUM? Şimdi herkes ayaktaymış izlerim ben Cennet’ten. Başka ÖZGE yanmasın tek dileğim yürekten, hayatımın 20sinde darbe yedim FELEKTEN. BABAM sende ağlama ki üzülmesin MELEĞİN! Toprak attılar üstüme şimdi bir KABİRDEYİM”, 17 Şubat 2015”.

“Anne? Beni duyuyor musun? Bugün pazar değil neden yıkıyorsunuz beni? Kıyafetlerim nerde? Bu beyaz örtü ne anne? Çok sert. Neden bir tabutun içindeyim? Kim bu insanlar? Neden gömüyorsunuz anne beni? Ben isteyerek yapmadım bunları! Tecavüz ettiler anne! Burası çok karanlık. Korkuyorum anne. Neredesiniz? Göremiyorum. Her taraf toprak kokuyor. Yağmur mu yağdı? Ben artık acı çekmiyorum. Pis, soğuk elleriyle dokundular bana. Bağırdım, çıgık attım kimse duymadı, kimse yardım etmedi bana anne! Kendimi korumaya çalıştım bileklerimi kestiler anne! Ellerimi kopardılar! Artık sana dokunamayacak mıyım? Ateşe attılar beni anne! Yaktılar beni! Artık sana sarılamayacak mıyım? Babamı koklayamayacak mıyım? Ya arkadaşlarım? Onlarla

birlikte olamayacak mıyım? ANNE SEN BENİ BIRAKMAZSIN DİMİ? KIZIM CANIM YAVRUM DEYİP SARILIRSIN BANA DEĞİL Mİ? ANNEM BEN SENİ ASLA YANLIZ BIRAKMAM SENDE BENİ YANLIZ BIRAKMAZSIN DİMİ? ÖLMÜŞ OLSAMDA GELİRSİN ZİYARETİME DİMİ? Burası çok soğuk anne. Üşüyorum. BİR AVUÇ TOPRAK DAHA ATARMISIN ÜSTÜME" 16 Şubat 2015". Bu tür paylaşımlar ile takipçilerin duyguları harekete geçirilmeye çalışılmıştır. Duygularına hitap edilen insanların harekete geçmesi daha kolay olur.

Facebook sayfasında oluşturulan imza kampanyası paylaşılmış ve destek beklenmiştir. "Özgecan Aslan için Yaratık katillerinin en ağır cezayı almaları idam edilmeleri için 30.000 imza kampanyası başlatıyoruz. Hadi destek.

Sayfa yöneticileri kadın cinayetlerini kınamak adına dini içerikli paylaşımlar da yapmışlardır, buna örnek olarak şunlar verilebilir:

"Hadi ÖZGECAN'a Bir Fatiha "Elhamdü lillâhi rabbil'alemin. Errahmânir'rahim. Mâliki yevmiddin. İyyâke na'budü ve iyyâke neste'in, İhdinessirâtel müstâkim. Sırâtellezîne en'amte aleyhim gayrılmağdûbi aleyhim ve leddâllîn." ÂMİN" 17 Şubat 2015.

"Bir ses yükseldi Veda Hutbesinden; "Kadınlar size Allah'ın emanetidir!" 15 Şubat 2015.

"Peygamber efendimiz Hz. Muhammed (s.a.v.) bir hadisinde bizlere şöyle buyuruyor: "Kadınlar size Allah'ın emanetidir." 14 Şubat 2015.

Bu tür paylaşımlarla insanların dini hassasiyetleri ön plana çıkarılmaya çalışılmış ve bu hassasiyet çerçevesinde kadının değerli olduğu ona yönelik her türlü kötülüğün ve şiddetin inancımızda yeri olmadığı vurgulanmıştır.

Sayfadaki paylaşımlarda toplumsal olarak erkelerin daha rahat ve egemen bir şekilde yetiştirildiği ve kadınların geri planda kaldığı görülmektedir. Şiddet olaylarının engellenebilmesi için erkeklerin daha iyi yetiştirilmesi gerektiği ve sınırlarını bilen bireyler olası gerektiği vurgulanmıştır.

Sonuç olarak Özgecan Aslan adına açılan bu Facebook sayfasında kadına şiddetin her türlüşü özellikle cinsel şiddete tepki verilmektedir. Özgecan'ın yaşadığı malum olay kınanmakta, süreç takip edilmektedir. Sayfa günlük yaşamda yapılacak eylemler, yürüyüşler gibi organizasyonların oluşturulup yürütülmesinde aktif olarak kullanılmamıştır.

Özgecan Aslan Cinayeti Sonrası Örnek Tepkiler

11 Şubat 2015 tarihinde Mersin'de yaşayan Özgecan Aslan adlı üniversite öğrencisinin kaybolması sonrası yaşanan kötü olaylar medyada yer almıştır. Özgecan Aslan'ın hunharca katledilmesinin ardından yaşananlar hem geleneksel medyada hem de sosyal medyada geniş yer almıştır. Olayların sıcaklığı devam ederken mağdurun ailesi tarafından ve mağduru destekleyenler tarafından birçok Facebook hesabı oluşturulmuştur ve destek kampanyaları yürütülmüştür. Bu kampanyaları şöyle sıralayabiliriz;

Mersin'de yapılan Mersin Arena Stadyumu'nun adının "Özgecan Aslan Stadyumu" olarak değiştirilmesi için sosyal medyada kampanya başlatılmıştır (<https://www.change.org/p/gençlik-ve-spor-bakanlığı-mersin-arena-stadyumu-özgecanaslan-stadyumu-olsun#petition-letter> ET:21.12.2016).

8 Mart Dünya emekçi kadınlar gününde erkekler kadına yönelik şiddete hayır demek için üzerinde Özgecan Aslan'ın resimleri olan tişörtler giyerek koştu (<http://t24.com.tr/haber/yuzlerce-erkek-kadina-siddete-hayir-demek-icin-kostu,289717> Erişim Tarihi: 14.12.2015).

Bu tür olayların Türkiye gündeminde yer aldığı dönemlerde kadına şiddeti önlemeye yönelik yapılan yasal düzenleme içerisinde çıkarılan yasanın "Özgecan Aslan Yasası" olması yönünde sosyal medyada Facebook'ta çalışmalar yapılmıştır. Kadına yönelik şiddeti önlemeye yönelik düzenlenen yasanın adının "Özgecan Aslan Yasası" olması için sosyal medyada imza kampanyası başlatılmıştır (<https://www.change.org/p/özgecan-yasası-çıksın-yasalar-kadınları-korusun-ahmet-davutoglu/u/14261882> Erişim Tarihi: 21.12.2016).

Özgecan Aslan'ın katili 16 Şubat 2015 tarihinde tutuklanarak ceza evine gönderilmiştir (<http://aljazeera.com.tr/haber/ozgecanin-katil-zanlilari-tutuklandi>). Aslan'ın katilin yakalanmasının ardından da destek kampanyaları devam etmiştir.

Özgecan Aslan'ın ölümüne tepkiler cenaze töreni yapılırken aynı zamanda farklı illerde çeşitli protestolar ve yürüyüşler yapılmıştır, aynı şekilde Mersin yerel spor kulübü olaya dikkat çekmek için Özgecan Aslan'ın resimlerinin basılı olduğu üniformalar ile maça çıkmışlardır (http://www.bbc.com/turkce/haberler/2015/02/150214_ozgecan_eylem_cenaze?ocid=socialflow_facebook ET: 14.12.2015).

Kadına şiddeti protesto eden kadınlar Aslan'ın cenaze töreninde tabutu erkeklerin taşımaya müsaade etmedi ve kadınlar taşıdı. Farklı üniversitelerde öğrenciler destek için yürüyüşler düzenlediler.

Özgecan Aslan'ın adı destek olmak ve adını yaşatmak amacıyla birçok yerde olduğu gibi Manisa'da Şehzadeler Belediyesinin yaptığı bir parka verilmiştir (<http://www.hurriyet.com.tr/ozgecan-aslan-ismi-manisa-da-parka-verildi-29080886> Erişim Tarihi: 21.12.2016).

Sosyal medyada da destek olmak için birçok Facebook hesabı açılmıştır, açılan bu hesaplardan birisi de ailesinin açmış olduğu resmi Facebook hesabıdır.

SONUÇ

Sosyal medyanın ortaya çıkış amaçları dönüşüm yaşarken yeni amaçlar da ortaya çıkmıştır. Sosyal medyanın bir örgütlenme mecrası olarak kullanılması son dönemlerde yaygınlık kazanmasının yanında sosyal medyanın en temel işlevleri arasına girmektedir.

Bu çalışma Özgecan Aslan cinayeti sonrası sosyal medyadaki dayanışma olgusunu ortaya koymayı amaçlamaktadır. Çalışmanın uygulama kısmında sosyal medya kullanıcılarının Özgecan Aslan cinayeti sonrasında sosyal medyada bir dayanışma içerisine girip girmediklerini ve bunu nasıl sağladıklarını belirlemek için anket uygulanmıştır ve Özgecan Aslan adına açılan Facebook hesabı içerik çözümlemesi tekniği ile incelenmiş ve aşağıdaki verilere ulaşılmıştır.

Elde edilen bu veriler ankete kadınların daha fazla ilgi duyduğunu göstermektedir. Katılımcıların genç nüfusu temsil eden bireylerden oluştuğu ve dolayısı ile katılımcıların büyük bir kısmı da bekâr bireyler ve öğrencilerden oluşmaktadır.

Sosyal medya kullanımına bakıldığında; katılımcıların büyük bir kısmı altı yıldan fazla bir zamandır sosyal medyayı kullandıklarını belirtmişlerdir. Bu zaman dilimi sosyal medyanın yaşamımızda daha fazla yer etmesine ve toplumsal tutumlarımızı etkilemesine neden olmuştur. Sosyal medyanın kullanım amaçları çeşitlilik göstermektedir, ancak katılımcıların büyük bir kısmı Facebook'u iletişim kurmak için kullandığını belirtmiştir.

Katılımcıların büyük bir çoğunluğu, günde 1- 4 saat arasında sosyal medyada vakit geçirmektedir. İnsanlar zamanlarının önemli bir kısmını sosyal medyada geçirirken sadece pasif kullanıcı olarak bulunmuyorlar, aynı zamanda toplumsal olayları buradan takip ediyorlar, zaman zaman müdahil olarak olaylara yön veriyorlar.

Sosyal medya bireylerin kendisi gibi düşünen diğer insanları kolaylıkla bulmasına imkân vermektedir. Bireylerin gruplara katılması da bunun en belirgin göstergesidir. Ankete katılan katılımcıların (% 70,2'si) sosyal medyadaki gruplara katıldığını belirtmiştir. Grupların birçok amacı vardır, dayanışma örgütleri oluşturmak, bunları yönetmek ve taraftar toplamak da bunlardan birisidir. Özgecan Aslan'a destek olmak için birçok grup kurulmuştur ve bunların büyük bir kısmı devam etmektedir.

Katılımcıların büyük bir çoğunluğu (% 74,4'ü) sosyal medya üzerinden toplumsal olaylara tepki verdiğini ve bu tepkilerin de sosyal yaşamında devam ettiğini ifade etmiştir. Bu veriler göstermektedir

ki sosyal medyada dayanışma olgusu vardır ve uzantıları gündelik yaşamımızda da devam etmektedir. 13. Tabloda elde edilen verilere göre sanal ortamda gösterilen tepkilerin sadece burada kalmadığını gündelik yaşamda gösterilen tepkiler ile paralellik gösterdiğini ortaya koymaktadır.

Katılımcılara yöneltilen Sosyal medya üzerinden Özgecan Aslan cinayetiyle ilgili paylaşım yaptınız mı? Sorusuna katılımcıların (% 59,6'sı) evet cevabını vermiştir. Katılımcıların (% 54,6'sı) sosyal medyadaki imza kampanyasını imzaladığını belirtmiştir. Bu veriler göstermektedir ki katılımcılar destek olmak için bireysel olarak paylaşımlar yapmanın yanında toplumsal gücü harekete geçirmek için de çalışmalara katılmışlardır. Bireysel çabaların yanında kitlelerin gücünden yararlanmayı hedeflemişlerdir, çünkü bu şekilde çözüme ulaşmak daha kolaydır.

Katılımcıların büyük bir kısmı (% 66,4'ü) Özgecan Aslan cinayetine yönelik tepkilerin yeterli olmadığını belirtmiştir. Katılımcılar siyasileri ve güç erklerini harekete geçirmek konusunda yetersiz kaldıklarını bundan dolayı da beklenen çözümlerin üretilmediğini belirtmişlerdir. Sosyal medya üzerindeki örgütlenmenin gündelik yaşama daha fazla aktarılması gerektiği ifade edilmiştir.

Tablo 18'de de belirtildiği gibi katılımcılar sosyal medya üzerinde oluşturulan dayanışma olgusunun amacına ulaşmadığını düşündüklerini belirtmişlerdir. Sosyal medya üzerinde dayanışma en iyi şekilde sağlanmış ve sosyal yaşamdaki organizasyonlara temel oluşturmuştur.

Özgecan Aslan cinayeti sonrasında kadınların ve erkeklerin olaya nasıl baktıklarını ve değerlendirdiklerini sorgulayan araştırma soruları neticesinde; kadınlar olayın mağduru ile empati kurmuşlardır. Kadınlar hemcinslerine destek olmak için tepki verdiklerini ve olayın taraflarından birisi olduklarını ifade etmişlerdir. Erkek katılımcılar olaya kadınların tarafından baktığını ve onları desteklediklerini belirtmişlerdir. Yaşanan olayda kendilerini bu olayın tarafı olan erkeklerden ayrı tuttuklarını ve olayı kınadıklarını ifade etmişlerdir.

Araştırma sorularının 3.sü olan cinayet olayına kadınların tepkisi nasıldır? Sorusuna kadınlar yaşanan vahşet durumunu şiddetle kınadıklarını ve yetkililerin çözüm üretmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Toplum içerisinde kadınlar hangi konumda olursa olsun, kadın olmanın zor olduğu ve ciddi sıkıntılar ile karşılaşıldığı belirtilirken, suçluların gerekli cezaları almadığı ve bu durumun ivedilikle çözülmesi gerektiği vurgulanmıştır. Kadınlar bu olayın her an kendi başlarına da gelebileceği düşüncesi içerisinde dirler.

Cinayet olayına erkeklerin tepkisi de kadınların tepkisi ile aynıdır. Cezaların ağırlaştırılması gerektiği ve yeni yasalar ile "idam cezasının" getirilmesini desteklediklerini belirtmişlerdir. Erkek ve kadınların sosyal medyadaki dayanışma örgütlerinde ne oranda yer aldıklarına bakıldığında, kadınların erkeklere oranla daha etkili oldukları görülmektedir.

Bireyleri sosyal medyadaki dayanışma örgütlerine katılmaya iten motivasyon unsurları şunlardır; kadınlar ben de bir kadını ve benim de başıma gelebilir düşüncesi ile empati kurmakta ve motive olmaktadır, erkekler biz farklıyız, suçlular hemcinsimiz olsa da aynı düşüncede değiliz düşüncesi ile motive olmaktadır. Katılımcılar yaşananların çok ağır olduğunu hiçbir canlının böyle bir olay yaşamaması gerektiği ve bunun kabul edilemeyeceği motivasyonu ile dayanışmaya destek olduğunu ifade etmiştir. Temel motivasyon unsuru ise bu olaylara dur demek, yaşanan insanlık dışı olayların son bulmasını sağlamak, insanların acısını paylaşmak ve en etkili çözümleri mümkün olan en kısa zamanda üretmektir.

Sosyal medyadaki dayanışma örgütünün işleyişi şu şekildedir; Facebook hesapları açılarak olay daha fazla kişiye duyurulmakta ve insanların bu olayı unutmaması için sürekli paylaşımlar yapılmaktadır. 8 Mart Dünya Kadınlar Günü gibi önemli günlerde Özgecan Aslan'ı unutmamak ve unutturmamak adına organizasyonlar yapılmakta ve bunlar gerçekleştikten sonra sosyal medyada paylaşılmaktadır. İmza kampanyasına destekleri arttırmak için paylaşımlar yapılmıştır.

Dayanışma örgütünün bir yaptırımı var mıdır? Hipotezi gerçekleşmemiştir, Özgecan Aslan'a destek olmak ve bundan sonra kadınlara yönelik şiddet olaylarının yaşanmaması için kadını yönelik şiddeti önlemek için çıkarılacak yasanın adının "Özgecan Aslan Yasası" olması için imza kampanyaları yapılmıştır. Ancak bu durum amacına ulaşamamıştır ve siyasi erkler üzerinde bir yaptırım oluşturamamıştır. Diğer yandan kadına şiddet olayları ve kadın cinayetleri devam etmektedir, suçluların almış oldukları cezalar yeterli değildir ve caydırıcı bir nitelik taşımamaktadır. Tahrik durumu, iyi hal gibi komik gerekçeler ile cezalar indirilmektedir.

Sonuç olarak Özgecan Aslan cinayeti sonrası sosyal medya üzerinde bir dayanışma olgusu geliştirilmiş ve başarılı bir şekilde yürütülmüştür. Bu örgütlenme kısmen amaçlarına ulaşsa da yasa değişikliği gibi temel amaçlarına ulaşamamıştır.

KAYNAKÇA

- Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Kadın Statüsü Genel Müdürlüğü, Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı (2016 – 2020), Ankara, 2016.
- Akar, E., (2010), Sanal Toplulukların Bir Türü Olarak Sosyal Ağ Siteleri- Bir Pazarlama İletişimi Kanalı Olarak İşleyişi, *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt:10, Sayı/ No: 1.
- Babacan, M.E., (2015), Yeni Medya Bağlamında Toplumsal Hareketler ve Yeni İnsanın Karakter Analizi, *Cyprus International University, folklor/ edebiyat*, cilt:12, sayı: 83, 2015/3.
- Babacan, M. E., (2016), Sosyal Medya Kullanım Alanları ve Bağımlılık İlişkisi, *ADDICTA: The Turkish Journal On Addictions*, DOI 10.15805/addicta. 2016.3.0017, Nisan 2016, 3(1), 7-28.
- Castells, M., (2008), *Ağ Toplumunun Yükselişi Cilt-1 (Enformasyon Çağı: Ekonomi, Toplum ve Kültür)* Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Castells, M., (2013), *İsyar ve Umut Ağları İnternet Çağında Toplumsal Hareketler*, (Çev. Ebru Kılıç), Koç Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Creswell, J.W., (2014), *Nitel, Nicel ve Karma Yöntem Yaklaşımları Araştırma Deseni*, (Çev. Editörü: S.B. Demir), Eğiten Kitap, Ankara.
- Dedeoğlu, A., Ö. &Üstündağlı, E. (2011) Sanal Topluluklar Bağlamında Tüketicilerin Tüketim, Yaşam Tarzı ve Kimlik Yönünden Değerlendirilmesi, *Business and Economics Research Journal*, 2(2), 23-40
- Erciyeş, G. ve Aydınoglu, N., (2014), *Kadın ve Toplum*, İzmir Üniversitesi, Meta Basım Matbaacılık, İzmir.
- Haberli, M. (2012) "Yeni Bir Örgütlenme Biçimi Olarak Sanal Cemaatler", *İnsan ve Toplumbilim Araştırmaları Dergisi*, 1 (3), s. 118-134.
- Irak, D. ve Yazıcıoğlu, O., (2012), *Türkiye ve Sosyal Medya*, Okuyan Us Yayın, İstanbul.
- İşman, A. ve Albayrak, E., (2014), Sosyal Ağlardan Facebook'un Eğitime Yönelik Etkileri, *Trakya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Dergisi*, Cilt:4, Sayı:1, 129- 138.
- Karagöz, K., (2013), *Yeni Medya Çağında Dönüşen Toplumsal Hareketler ve Dijital Aktivizm Hareketleri*, İletişim ve Diplomasi Dergisi, Sayı:1, 30 Eylül 2013.
- Karal, D. ve Aydemir, E., (2012), *Türkiye'de Kadına Yönelik Şiddet*, Uluslararası Stratejik Araştırma Kurumu, Sosyal Araştırmalar Merkezi, USAK Raporu, Mart 2012.
- Karatay, A. ve Karatay, A., (2015), Sosyal Sorumluluk Bağlamında, Dünyada "Kadına Yönelik Şiddete Hayır" Temalı Sosyal Medya Kampanyaları ve Aktivizm Örnekleri, *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2015, 8/1.
- Mayfield, A. (2008) *What is Social Media?* <http://www.icrossing.com/sites/default/files/what-is-social-media-uk.pdf> Erişim Tarihi: 20.3.2017

- Rheingold, H. (1987) Virtual Communities Exchanging Ideas Through Computer Bulletin Boards, *Journal Of Virtual Word Research*, Vol:1 Issue:1 <https://journals.tdl.org/jvwr/index.php/jvwr/article/view/293> Erişim Tarihi: 18.03.2017.
- Rheingold, H. (1993) The Virtual Community: Homesteading on the Electronic Frontier, <http://www.rheingold.com/vc/book/intro.html> Erişim Tarihi: 18.03.2017
- Sayimer, İ., (2014), Yeni Medya Ortamlarında Ağlar Oluşturan Toplumsal Hareket Deneyimleri, *Elektronik Mesleki Gelişim ve Araştırma Dergisi (EJOIR)*, Cilt:2, Özel Sayı, Ağustos 2014.
- Şener, G , Emre, P , Akyıldız, F . (2015). Türkiye’de Sosyal Medyanın Siyasi Katılıma Etkileri . *Folklor/Edebiyat* , 21 (83) , 75-98 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/fe/isue26049/274358> Yeni Medya Çalışmaları Özel Sayısı.
- Toprak, A. vd. (2009), *Toplumsal Paylaşım Ağı Facebook: “Görülüyorum Öyleyse Varım!”*, (Der.) Mutlu Binark, Kalkedon Yayınları, İstanbul.
- Toprak, A. vd. (2014), *Toplumsal Paylaşım Ağı Facebook: “Görülüyorum Öyleyse Varım!”*, (Der.) Mutlu Binark, Kalkedon Yayınları, 2. Baskı, İstanbul.
- Türk, G.D., (2013), *Demokrasinin Dördüncü Kuşveti Yeni Medya Teknolojileri*, İstanbul Üniversitesi: İnet-Tr’13, XVIII. Türkiye’de İnternet Konferansı, 9-11 Aralık 2013, s.55-60.
- Öztürk, E., (2014), Sosyal Ağlar ve E-Paylaşım: Kalitatif Bir Analiz, *Journal of Yasar University*, 2014, 9(36) 6261-6380.
- Van Dijk, J. (2006) *The Network Society Social Aspects Of New Media*. Sage Publication. Second Edition.
- Yanıklar, C., (2014), Sanal Topluluklar ve Geleneksel Topluluklar Arasındaki Farklılıkların Sosyolojik Bir Analizi, *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi*, Cilt: 17 Sayı:1 - Bahar 2014.
- Yıldırım, A.ve Şimşek, H. (2016) *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, 10.Baskı, Ankara, Seçkin Yayınları.
- Web Siteleri**
- <https://www.change.org/p/genclik-ve-spor-bakanligi-mersin-arena-stadyumu-ozgecanaslan-stadyumu-olsun#petition-letter> Erişim Tarihi: 14.10.2020.
- <http://t24.com.tr/haber/yuzlerce-erkek-kadina-siddete-hayir-demek-icin-kostu,289717> Erişim Tarihi: 14.10.2020.
- <https://www.change.org/p/ozgecan-yasasi-ciksin-yasalar-kadınları-korusun-ahmet-davutoglu/u/14261882> Erişim tarihi: 21.10.2020.
- <https://www.facebook.com/OzgecaniUnutmuyoruz/?fref=ts> (Muhtelif tarihlerde).
- <http://aljazeera.com.tr/haber/ozgecanin-katil-zanlilari-tutuklandi> Erişim tarihi: 21.10.2020.
- http://www.bbc.com/turkce/haberler/2015/02/150214_ozgecan_eylem_cenaze?ocid=socialflow_facebook E.T.03.10.2020.
- <http://www.hurriyet.com.tr/ozgecan-aslan-ismi-manisa-da-parka-verildi-29080886> Erişim tarihi: 21.10.2020.
- <http://blog.milliyet.com.tr/klavye-kahramanlari/Blog/?BlogNo=423653> Erişim Tarihi: 11. 10. 2020.
- <https://www.facebook.com/OzgecaniUnutmuyoruz/?fref=ts> Erişim Tarihi: 18.10.2020.
- https://www.facebook.com/OzgecaniUnutmuyoruz/photos/a.787361324682756.1073741827.78735683134_9872/963956527023234/?type=3 Erişim Tarihi: 12. 10. 2020.
- <https://www.facebook.com/OzgecaniUnutmuyoruz/videos/949059525179601/> Erişim Tarihi: 12.10.2020
- <http://wearesocial.com/uk/special-reports/digital-in-2016> Erişim Tarihi: 05.10.2020.
- <https://www.linkedin.com/pulse/kadınlar-ve-sosyal-medya-aktivizmi-derya-kaya> Erişim Tarihi: 20.10.2020.
- <http://www.tdk.gov.tr/index.php> Erişim Tarihi:3.10.2020.